

Møte tysdag den 16. januar 2007 kl. 10

President: L o d v e S o l h o l m

D a g s o r d e n (nr. 40):

1. Interpellasjon fra representanten Ivar Kristiansen til arbeids- og inkluderingsministeren:

«I Norge regner en med at rundt 15 pst. av befolkningen i alderen 16-66 år har en eller annen form for funksjonshemning. I Norge er kun ca. 46 pst. av folk med funksjonshemning i jobb. Mangel på tilrettelegging oppgis oftest som grunn til at så få funksjonshemmede er i jobb. Problemer for funksjonshemmede med å komme seg til og fra hjem til skole eller arbeidsplass er et av hovedhindrene med hensyn til å øke yrkesdeltakelsen. Likeledes henvises det til at offentlige myndigheter ikke i tilstrekkelig grad legger til rette for funksjonshemmede med hensyn til offentlig transport, kommunikasjon, og ved fastsettelse av standarder for bygg og anlegg.

Vil statsråden ta initiativ til at det i forbindelse med offentlige anbud for persontransport skal stilles standardkrav til utstyr som kan forbedre funksjonshemmedes hverdag, og vil det bli stilt krav om at offentlige bygg også skal være tilgjengelige for funksjonshemmede?»

2. Interpellasjon fra representanten Laila Dávøy til helse- og omsorgsministeren:

«Familier med barn med funksjonshemning har ofte ekstra store utfordringer i hverdagen. Det er viktig å legge til rette for at barnet ikke oppleves som en belastning, men at familien gis muligheter til leve et så normalt liv som mulig. Det krever gode hjelpe- og støtteordninger som er lett tilgjengelige. Dette gjelder helt fra familien får beskjed om at de venter et barn som er annerledes, og videre resten av livet. Foreldrene må gis mulighet til å velge ordninger som gjør at barnet med funksjonshemning har det godt, at det er rom for å ta seg av søsken, og at foreldrene får hentet seg inn og også gis mulighet til å være i jobb. Blant annet oppleves skolefritidstilbudet for større barn med funksjonshemning mange steder som mangelfullt.

Hva gjør statsråden for å sørge for godt koordinerte og tilrettelagte tilbud til familier med funksjonshemmede barn?»

3. Referat

Presidenten: Representantane Olav Gunnar Ballo og Petter Løvik, som har vore permitterte, har igjen teke sete.

Den tidlegare mellombels fritekne vararepresentanten for Oppland fylke, Johannes Rindal, har igjen teke sete.

Den innkalla vararepresentanten for Buskerud fylke, Beate Heieren Hundhammer, har teke sete.

Frå representanten Borghild Tenden ligg det føre søknad om velferdspemisjon i tida frå og med 16. januar til og med 22. januar.

Presidenten foreslår at denne søknaden blir behandla straks og innvilga – og ser det som vedteke.

Første vararepresentant for Akershus fylke, Inge Hallgeir Solli, oppheld seg for tida utanlands og er av den grunn forhindra frå å møte i Stortinget.

Andre vararepresentant, Lisbeth Bøhler, blir foreslått innkalla for å møte i permisjonstida. – Det er å sjå på som vedteke.

Lisbeth Bøhler er til stades og vil ta sete.

Val av setjepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det blir valt ein setjepresident for Stortingets møte i dag og for resten av veka – og ser det som vedteke.

Presidenten vil foreslå Solveig Horne. – Andre forslag ligg ikkje føre, og Solveig Horne er samrøystes vald som setjepresident for Stortingets møte i inneverande veke.

Representanten Jan Tore Sanner vil setje fram eit representantforslag.

Jan Tore Sanner (H) [10:01:59]: På vegne av stortingsrepresentantene Martin Engeset, Kari Lise Holmberg, Bent Høie og meg selv vil jeg sette frem forslag om tiltak for å sikre nødvendig arbeidsinnvandring og dermed bedre tilgangen på arbeidskraft.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik vil setje fram to representantforslag.

Arne Sortevik (FrP) [10:02:27]: På vegne av representantene Per Sandberg, Bård Hoksrud, Tord Lien og meg selv har jeg fornøyelsen av å sette frem to forslag – det ene om å gjenopprette hoveddepot for oljevernberedskap på Fedje og det andre om fjerning av kvikksølv i vrak etter utbåt U864.

Presidenten: Forslaga vil bli handsama etter reglementet.

S a k n r . 1

Interpellasjon fra representanten Ivar Kristiansen til arbeids- og inkluderingsministeren:

«I Norge regner en med at rundt 15 pst. av befolkningen i alderen 16-66 år har en eller annen form for funksjonshemning. I Norge er kun ca. 46 pst. av folk med funksjonshemning i jobb. Mangel på tilrettelegging oppgis oftest som grunn til at så få funksjonshemmede er i jobb. Problemer for funksjonshemmede med å komme seg til og fra hjem til skole eller arbeidsplass er et av hovedhindrene med hensyn til å øke yrkesdeltakelsen. Likeledes henvises det til at offentlige myndigheter ikke i tilstrekkelig grad legger til rette for funksjonshemmede med hensyn til offentlig transport, kommunikasjon, og ved fastsettelse av standarder for bygg og anlegg.

Vil statsråden ta initiativ til at det i forbindelse med offentlige anbud for persontransport skal stilles standardkrav til utstyr som kan forbedre funksjonshemmedes hverdag, og vil det bli stilt krav om at offentlige bygg også skal være tilgjengelige for funksjonshemmede?»

Ivar Kristiansen (H) [10:04:27]: Når jeg fremmer denne interpellasjonen i dag, er det ut fra et inderlig ønske om at vi må være i stand til å utmeisle en nasjonal politikk som kan sette en standard for hvordan vi skal skape tilgjengelighet for alle i Norge. Hvordan kan vi skape fysisk tilgjengelighet, og hvordan kan vi sørge for at dette blir nedfelt i all offentlig planlegging og saksbehandling? Vi er kommet sørgelig kort her i landet i arbeidet med å skape en universell utforming som berører transport og tilgjengelighet. Det må gjennomføres en politisk endring som medfører at produkter, bygninger, transportmidler og menneskeskapte omgivelser utformes slik at de kan brukes av alle innbyggerne i så stor utstrekning som mulig. Jeg mener at idealet i Norge må være at det fysiske miljøet er utformet slik at det tar hensyn til hele befolkningen, også mennesker med nedsatt funksjonsevne, uavhengig av hva som er årsaken til funksjonsnedsettelsen.

Jeg er for tiden leder i Nordisk Råds handikappolitiske utvalg. Det har inntil jeg begynte å jobbe med dette feltet på mange måter vært en ukjent verden for meg, men dette arbeidet har gitt meg anledning til å få innsyn i en politisk sektor som har avdekket skyggesider som jeg ikke var kjent med, og hvor jeg registrerer at begrepet «maktesløshet» særlig treffer de mange hundre tusen i Norge som har nedsatt funksjonsevne.

Norge har jo en imponerende høy grad av yrkesdeltakelse. Vel 75 pst. av den voksne befolkning i Norge er i jobb, og det plasserer oss nesten helt på toppen i det internasjonale tetsjikt. Men samtidig har vi altså mellom 700 000 og 800 000 nordmenn i arbeidsfør alder som står utenfor arbeidslivet. Det er et alvorlig problem for dem det gjelder, men det er også en stor utfordring for det norske samfunnet.

Ifølge Statistisk sentralbyrå er det rundt 455 000 funksjonshemmede i arbeidsfør alder i Norge. Man regner med at ca. 15 pst. av den norske befolkning mellom 16 og 66 år har en eller annen form for funksjonshemming – altså et svært høyt tall. Selv om vi i Norge heldigvis kan smykke oss med en svært høy grad av yrkesdeltakelse og lav ledighet, har vi store mørketall og mange hundre tusen nordmenn som lever i suksessens skygge. Kun 46 pst. av de funksjonshemmede i arbeidsfør alder er i jobb, og svært mange av dem jobber, naturlig nok, deltid. Tallet for de friske er, som jeg nevnte tidligere, på vel 75 pst. og økende, mens det er for nedadgående når det gjelder funksjonshemmedes yrkesdeltakelse – jeg gjentar: Det er for nedadgående.

Den beskjedne arbeidsledigheten vi har i Norge i dag, er et lite problem målt opp mot de mange hundre tusen mennesker i arbeidsfør alder som hver dag står på utsiden av arbeidslivet, og som har sitt utkomme fra trygd eller sosialhjelp. Selv med et uttall av sikkerhetsnett og -ordninger for nordmenn flest på plass er integreringen av funksjonshemmede i arbeidslivet ikke spesielt vellykket. Kanskje er ordet «feilslått» mer dekkende for situasjonen. Hva kan dette komme av? Vi er jo ellers så flinke her i landet når det gjelder å fokusere på begrepet «integrering». Vi må rett og slett finne flere og bedre løsninger som gir mennesker på utsiden, eller som er på vei ut av den definerte

suksessen, en mulighet til å delta i arbeidslivet. Vi må gi disse en ny sjanse.

Tallet på nordmenn i arbeidsfør alder som står utenfor arbeidslivet, og tallet på funksjonshemmede som ikke finner løsning med hensyn til å komme seg til jobb eller skole, er så stort at dette burde skape stor bekymring og en heftig politisk debatt i Norge. Imidlertid foregår denne debatten i disiplinerte og rolige former innad i det politiske miljøet og i noen grad blant de spesielt interesserte. Dette er svært synd. Pengerikdommen vi har i Norge, må ikke få oss til å tro at det er greit at så mange hundre tusen ikke finner en inngang til arbeidslivet, og at så mange rett og slett tvinges til å leve av trygd eller sosiale ytelser.

Det er fremdeles «en lang vei å gå før funksjonshemmede er likestilte med andre i det norske samfunnet», sier professor Jan Tøssebro ved NTNU, som har ledet arbeidet med rapporten «Full deltakelse for alle? (...)». Rapporten dokumenterer tilstand og mangel på fremgang på mange samfunnsområder som arbeid, bolig, IKT, kultur og fritid, opplæring og utdanning, utemiljø, bygninger og anlegg, transport og, selvfølgelig, økonomiske levekår. Situasjonen er spesielt bedrøvelig innenfor transportsektoren, en sektor som funksjonshemmede har et helt spesielt avhengighetsforhold til, og som i dag er mitt hovedanliggende.

De nevnte sektorene preges av manglende tilrettelegging. Eksempelvis er kun 7 pst. av den norske boligmassen fullt ut tilgjengelig for rullestolbrukere. Innen det offentlige kollektivsystemet er det ofte bare unntaksvis at tilrettelegging i dag, i år 2007, er et faktum. Selv om det selvfølgelig ikke er ment slik, møter funksjonshemmede flere ekskluderende grenser, særlig innen transportsektoren. Flere peker på at vi i Norge må få på plass en antidiskrimineringslov for funksjonshemmede som vil hindre nye barrierer og bryte ned eksisterende. Jeg skal ikke gi svar på om en ny lov er veien å gå, men vi må i hvert fall, som et minimum, være i stand til å sette noen normerte standarder som åpner for å virkeliggjøre begrepet «tilgjengelighet for alle», og som også i sterkere grad berører offentlig innkjøpspolitikk.

Skal funksjonshemmede ha sjansen til å nå en arbeidsplass, må det stilles krav til tilgjengelighet. Vi må eksempelvis ikke la monopolselskapet NSB, som utfører milliardtjenester for staten, lenger slippe unna. Det må stilles krav om utstyr som tilrettelegger for eksempelvis rullestolbrukere, på samme måten som rutebilselskap i sine anbudsinnbydelser må levere tjenester hvor det stilles krav til fasiliteter. Mitt spørsmål til statsråden er naturlig nok om han er villig til å følge opp på disse områdene. La meg ta et eksempel: I konkurransen i 2005 om å drive Gjøvikbanen ble det stilt slike krav om tilgjengelighet for funksjonshemmede, og disse ble innfridd. På de øvrige rutene som NSB har fått ansvaret for, stilles det ikke slike krav. Dette bildet viser at det politiske Norge må komme i bedre dialog med de funksjonshemmedes organisasjoner, noe disse selv også ber om for å få økt innflytelse og bedre resultater på disse områdene.

Det er selvfølgelig dyrt å gjøre begrepene «tilgjengelighet for alle» og «universell utforming» til en realitet

som inkluderer rullestolbrukere og hørsels- eller synshemmede. Det er det liten tvil om. Imidlertid er anslagene på dette området svært usikre. Jeg har sett at Statsbygg har beregninger som illustrerer betydelige kostnader på dette området. Andre opererer med helt andre og lavere tall. Uansett er det bedrøvelig å registrere at offentlig sektor neppe kan sies å være en pådriver i denne tilretteleggingspolitikken. Sett i forhold til dagens situasjon på arbeidsmarkedet vil en tilgjengelighetspolitikk, en offentlig tilretteleggingspolitikk, kunne skaffe en betydelig arbeidskraftressurs fra de funksjonshemmedes rekker. En slik tilrettelegging vil kunne gi den tilleggseffekt at tusener bringes ut av stønadssystemet og inn i den norske arbeidsstyrken.

Hvis Norge ikke lykkes med en ny politikk på dette området ved å gi denne gruppen en ny sjanse, vet vi hva som skjer med mennesker som ikke får delta i arbeidslivet, og som føler at samfunnets beskjed er at vi ikke trenger dem. I videste forstand er det utenforskap dette dreier seg om. Lykkes vi ikke med tilrettelegging for og integrering av de mange hundre tusen funksjonshemmede, er dette rett og slett et stort nederlag for velferdsstaten.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:14:40]: La meg først starte med å si at jeg er helt enig med interpellanten i at det er et viktig tema som settes på dagsordenen, og jeg er glad for en interpellasjon som gir oss anledning til å drøfte et viktig tema i Stortinget.

Regjeringen la i høst fram en stortingsmelding om arbeid, velferd og inkludering. Meldingen omhandler politikken for å styrke sysselsettingen og inkludere personer som har falt ut av eller står i fare for å falle ut av arbeidsmarkedet. Personer med nedsatt funksjonsevne er en viktig målgruppe for stortingsmeldingen, og Regjeringen fremmer i meldingen flere tiltak som vil kunne bidra til å øke yrkesdeltakelsen blant funksjonshemmede.

Som et ledd i å øke yrkesdeltakelsen blant funksjonshemmede og sikre at funksjonshemmede kan delta i samfunnet på linje med den øvrige befolkningen, er jeg enig med representanten Kristiansen i at økt tilgjengelighet til transportmidler og bygg er viktig. Regjeringen arbeider da også med flere tiltak som skal bidra til økt tilgjengelighet i samfunnet for funksjonshemmede.

Jeg ser det som svært viktig at prinsippet om universell utforming legges til grunn når nye produkter utformes eller kjøpes inn, bygninger oppføres osv. Universell utforming er basert på målet om likestilling gjennom like muligheter for alle. Hver dag fattes det beslutninger som har stor betydning for hverdagen til personer med nedsatt funksjonsevne. Universell utforming skal sikre løsninger som tilfredsstillende viktige kvalitetskrav, og som er utformet med tanke på alle, inkludert personer med nedsatt funksjonsevne. Utformingen skal være inkluderende og ta høyde for ulike brukerforutsetninger.

Begrepet «tilgjengelighet», som også brukes i denne sammenheng, har en noe snevrere definisjon enn «universell utforming». Målet er å sikre at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne ta del i ulike aktiviteter, ofte basert på særløsninger for spesifikke grupper.

Syse-utvalget har i NOU 2005:8, Likeverd og tilgjengelighet, fremmet forslag til ny diskriminerings- og tilgjengelighetslov knyttet til nedsatt funksjonsevne. Jeg følger for tiden opp lovforslaget og vil fremme en odelsingsproposisjon om dette. Det å få et lovverk på plass er viktig for å forhindre diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne.

Blant Syse-utvalgets forslag er at det innføres krav om universell utforming av alle nye bygninger, anlegg og uteområder rettet mot allmennheten. Syse-utvalget foreslo også at bestående bygg, anlegg og uteområder rettet mot allmennheten må oppgraderes til universell utforming innen 2019. Forslaget omfatter ikke bare offentlige byggetiltak rettet mot allmennheten, men alle typer tiltak som etter sin funksjon er publikumsrettet. Denne delen av lovforslaget vurderes nå av Kommunal- og regionaldepartementet med sikte på å skjerpe plan- og bygningslovens bygnings- og gjennomføringsregler. Kostnadene ved å innføre krav om tidsfrister for universell utforming av eksisterende bygninger mv. er under utredning.

Kommunal- og regionaldepartementet og Miljøverndepartementet arbeider også med andre forslag for å ivareta universell utforming og tilgjengelighet i plan- og bygningslovgivningen, og vurderer bl.a. forslag fra Syse-utvalget og Bygningslovutvalget om å ta inn universell utforming i plan- og bygningslovens formålsbestemmelse. Etter planen skal proposisjonen om dette fremmes for Stortinget i løpet av året.

I gjeldende plan- og bygningslov er det stilt krav om tilgjengelighet i publikumsbygg. Reglene er uttrykt i teknisk forskrift. Etter hovedregelen i denne forskriften skal utformingen av bygg gi gode bruksmuligheter for orienterings- og bevegelseshemmede. I forskriften stilles det videre krav om at adkomst, tekniske hjelpemidler, kommunikasjonsveier osv. skal utformes slik at de kan benyttes av bevegelses- og orienteringshemmede.

For eldre og umoderne bygg som staten eier, har Statsbygg utarbeidet en plan for universell utforming med rask framdrift. Denne planen følges systematisk.

Et mindretall i Syse-utvalget foreslo også innføring av tidsfrister for universell utforming av ny og eksisterende transport og IKT. I sammenheng med oppfølgingen av Syse-utvalgets lovforslag utreder Regjeringen også muligheten for å innføre tidsfrister for universell utforming/tilgjengelighet også på disse områdene i eller i forbindelse med den nye diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Når det gjelder persontransporttjenester, kjøper Samferdselsdepartementet i dag persontransporttjenester med tog og fly samt sjøtransporttjenester med Hurtigruten og riksveifergene. Anbud benyttes ved kjøp av fly- og sjøtransporttjenester, mens kjøpet av persontransporttjenester med tog er basert på rammearvtaler med NSB supplert med årlige kjøpsavtaler. I forbindelse med kjøp av disse tjenestene stilles det krav til tilgjengelighet så langt det er mulig.

Jeg kan i den sammenheng nevne EUs bussdirektiv, som stiller krav om at alle nyregistrerte busser i klasse 1, såkalte bybusser, skal være tilgjengelige for bevegelseshemmede, medregnet rullestolbrukere. Direktivet ble inn-

arbeidet i de norske kjøretøysforskriftene i 2004. Det gleder meg at vi bl.a. her i byen begynner å se resultatene av dette kravet. Flere og flere av bussene er nå tilgjengelige for alle.

Arbeidsmiljøloven har bestemmelser om tilrettelegging for arbeidstakere med funksjonshemming som pålegger arbeidsgiver, så langt det er mulig, å iverksette nødvendige tiltak for at arbeidstakere med funksjonshemming skal kunne få eller beholde arbeid, utføre og ha framgang i arbeidet mv. Dette øker mulighetene for personer med nedsatt funksjonsevne i arbeidslivet.

Lov og forskrift om offentlige innkjøp ble endret i 2006 og trådte i kraft 1. januar i år. Både i loven og i forskriften er statlige, kommunale og fylkeskommunale myndigheter og offentligrettslige organer pålagt et krav om at universell utforming skal tas hensyn til ved planleggingen av innkjøp. Det er den enkelte virksomhet som selv tar stilling til hvilke behov som skal dekkes gjennom en anskaffelse, og hvilket produkt som best dekker behovet, men hensynet til universell utforming skal nå være en del av denne vurderingen.

Regjeringen vil derfor sikre at regelverket skal bidra til å bygge ned de fysiske barrierer som personer med nedsatt funksjonsevne møter i samfunnet. Samtidig skal vi ha flere arbeidsrettede tiltak og tjenester for å senke terskelen inn i arbeidslivet gjennom den generelle virkemiddelbruken og tilpassede tiltak for gruppen. De endringer vi nå er i ferd med å gjennomføre, vil derfor gi synlige resultater.

Regjeringen har store ambisjoner i forhold til å sikre økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne. Dette gjelder i samfunnet generelt og arbeidslivet spesielt. Likeverdighet og ikke-diskriminering er viktige verdier for denne regjeringen. Det er også et paradoks at vi ikke har klart å inkludere flere med nedsatt funksjonsevne i arbeidslivet. Det er et problem for den enkelte, men også et problem for samfunnet. Det kan og skal vi ikke sitte rolig og se på. Regjeringen vil som sagt derfor møte dette nå først og fremst med at vi tar sikte på i løpet av året å fremme en egen antidiskrimineringslov for funksjonshemmede som vil ha som tema krav til universell utforming både av bygg og anlegg, transport og IKT, samtidig som vi gjennom NAV-reformen og stortingsmeldingen om arbeid, velferd og inkludering har kraftige ambisjoner om å øke funksjonshemmedes yrkesdeltakelse.

S o l v e i g H o r n e hadde her overtatt presidentplassen.

Ivar Kristiansen (H) [10:24:12]: Jeg takker statsråd Hanssen for et grundig svar, og det er vel også riktig å si at det var et offensivt svar.

Jeg er klar over at ansvarsområdet når det gjelder begrepene «tilgjengelighet» og «inkludering» tilligger flere departement. Det er også interessant at statsråden henviser til St.meld. nr. 9 for 2006-2007, Arbeid, velferd og inkludering. Det har jeg stor forståelse for. Dette er altså en nokså tykk og omfattende bok på flere hundre sider. Det illustrerer jo at statsråden har et betydelig stort og bredt

ansvar. Denne stortingsmeldingen tar for seg ledighetsproblematikk, sykefravær generelt, rehabiliteringsordninger, kompetansekrav, legens ansvar, integrering, innvandringsproblematikk eller -utfordringer, rusmiddel sektor – altså veldig mange og tunge ansvarsområder.

Det som er mitt utgangspunkt når jeg griper fatt i dette, er at jeg tror det er et problem i norsk forvaltning og norsk politikk at utfordringen når det gjelder funksjonshemmede og folk som står utenfor arbeidslivet, er politisk satt i sammenheng med mange andre tunge utfordringer i norsk politikk som er så tunge for øvrig, enten vi snakker om sosiale sykehus, helseforetak og alle de nevnte områdene, at mye tyder på at folk med nedsatt funksjonsevne som sådan risikerer å havne nederst på den politiske rangstigen når man skal løse alle disse politiske utfordringene. Jeg tror hovedutfordringen er at man må være i stand til å følge opp en del av de lover og regler som allerede er vedtatt. Man må ta fatt i oppfølgingen av hvordan man forvalter plan- og bygningsloven. Det mangler ikke på tidligere konstruktive og positive vedtak – bl.a. under behandlingen av St.meld. nr. 40 for 2002-2003, som vel ble behandlet i april 2004, fremmet dagens regjeringsparti et forslag om at ved tildeling av alle nye konsesjoner innen transportsektoren skal det stilles krav om tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne. Jeg er ikke sikker på om det forslaget man fremmet da, er fulgt opp. Men jeg registrerer at man har en ambisjon, og det er positivt.

Så lenge yrkesdeltakelsen er for nedadgående, og at det er en så stor gruppe mennesker i Norge, i all vår vellykkethet, som faller utenfor, betyr det at det er en lang vei å gå. Målsettingen må være å få den pilen som peker ned, i hvert fall til å flate ut og peke oppover.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:27:33]: Jeg tror representanten Kristiansen har et veldig viktig poeng når han peker på det faktum at vi i denne salen i veldig mange år har hatt de beste ambisjoner og de beste intensjoner. Det er ingen tvil om at det har vært relativt mange debatter i ulike sammenhenger her i stortingssalen der det er uttrykt veldig god vilje. Så har jo representanten Kristiansen nok et solid poeng når han hevder at til tross for denne gode vilje og de gode ambisjoner går altså ikke utviklingen i riktig retning. Det er et problem selvfølgelig først og fremst for de funksjonshemmede, men det er på mange måter også et problem for det politiske Norge, det politiske system, at man ikke greier å omsette ambisjoner i aktive tiltak og resultater.

Derfor tror jeg at vi nå i år vil utfordre oss selv ved å reise en diskusjon og spørsmålet om vi skal bruke det kraftigste virkemiddelet av alt vi har, nemlig loven som instrument for å få resultater ut av våre ambisjoner. Derfor vil det bli en krevende debatt for meg og Regjeringen, men også i neste omgang for Odelstinget, når man skal forholde seg til forslaget til en antidiskrimineringslov. For da er det jo et spørsmål om at vi må sette en tidsfrist der vi altså ikke bare har ambisjoner om at innkjøp og investeringer fra et eller annet tidspunkt skal være universelt utformet, men der vi bruker vårt kraftigste virkemiddel, loven, til å forby og eventuelt innføre sanksjoner knyttet

til investeringer fra et visst tidspunkt som ikke er universelt utformet. Jeg mener at vi bør gjøre det, for jeg mener at det må bli slutt på – jeg vet ikke om det er et parlamentarisk uttrykk, president – det jeg har kalt galskapens investeringer, altså at vi bruker en masse penger på å investere i ting som ikke er universelt utformet, og som ikke vil koste mer om vi gjør det riktig fra dag én. Vi må bare manne og kvinne oss opp og sette en dato – og si at fra nå av er det slutt.

Langt større blir utfordringen når vi i tillegg skal ta stilling til om vi også skal sette en dato, dvs. at fra et gitt tidspunkt skal i tillegg alle eksisterende bygg, anlegg, transportmidler osv. være universelt utformet. Jeg tror jeg vil si at når det gjelder dette, må jeg få tenke meg mer om – jeg må få komme tilbake til det – for det er voldsomme investeringer knyttet til dette. Men det året vi nå har startet på, blir et stort og viktig år for funksjonshemmede.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:30:59]: Helt siden slutten av 1960-tallet har tilgjengelighet blitt diskutert. I 1976, altså for mer enn 30 år siden, kom det inn regler om tilgjengelighet i plan- og bygningsloven. Siden har det gått slag i slag, med bl.a. St.meld. nr. 40 for 2002-2003, Nedbygging av funksjonshemmende barrierer, og handlingsplanen for universell utforming, fra 2004. I 2005 godkjente Nordisk Råd «Design for alle – et nordisk handlingsprogram», og i april 2006 godkjente Europarådet «Handlingsplan for å fremme rettigheter og deltakelse for personer med nedsatt funksjonsevne: Bedre livskvalitet for personer med nedsatt funksjonsevne i Europa 2006–2015». Også FN har gjort vedtak om tilgjengelighet.

På mine reiser i utlandet har jeg oppdaget at dette stort sett over alt er et tema på den politiske dagsordenen – i større eller mindre grad. Mange land har kommet mye lenger enn oss, og jeg lærer stadig noe nytt.

I forrige uke var jeg i London med komiteen. Heis-knappene på hotellet hadde blindeskrift. Jeg pleier alltid å kjenne på disse små knappene, og jeg undres like mye hver gang: Hvordan er det mulig å kjenne forskjell? For meg er knappene bare generelt knudrete. Uansett: Da heisen stoppet, ble det annonsert hvilken etasje vi var i. Først da tenkte jeg over at det faktisk ikke er nok å vite hvilken knapp man skal trykke på. Dersom heisen er full av folk, vil den stoppe mange ganger, og som blind eller svaksynt vil man fortsatt være avhengig av hjelp, så lenge heisen ikke gir beskjed om hvilken etasje man faktisk er i. Slike tanker er unaturlige for meg, som ikke har problemene. Jeg trenger at noen setter meg på ideene.

Men vi har jo alle disse ideene klare: Det har blitt vedtatt en rekke lover og forskrifter som omhandler temaet. Nasjonal transportplan 2006–2015 inneholder et tilgjengelighetsprogram. Utdanningssektoren og barnehagene er gitt en generell tilretteleggingsplikt. Utbyggingsavtaler gir muligheter for å stille krav om universell utforming. Universell utforming skal nå tas med i planleggingen i forbindelse med nyanskaffelser i offentlig sektor. I tillegg er det egne lover, f.eks. arbeidsmiljøloven – for å nevne noe. Hvorfor går det da så tregt? Hvordan var det i året

2000 mulig å bygge en togstasjon eller en kino som ikke er tilgjengelig for alle?

Min erfaring som kommunepolitiker er at politikerne – i hvert fall i min kommune – er opptatt av dette, men vi er mer opptatt av det enn det administrasjonen er. For oss har det i enhver byggesak som kommunen har vært involvert i, vært helt nødvendig å innlemme rådet for funksjonshemmede og elderrådet. Kommunestyret har vedtatt dette. Allikevel opplever vi gang på gang at når et utvalg, formannskapet eller kommunestyret skal behandle en byggesak, ligger det ikke ved noe høringsinnspill fra rådet for funksjonshemmede eller fra elderrådet. Administrasjonen gir forskjellige forklaringer på hvorfor det ikke gjør det. Og vi blir advart mot å utsette saken, da det kan forsinke byggeprosessen og fordyre prosjektet. I min kommune har vi hatt is i magen: Vi har konsekvent sendt saken tilbake, med beskjed om at rådene skal ha behandlet den før den kommer til endelig politisk behandling.

Det vi som et samlet politisk miljø har vunnet på dette, er for det første at det nå er blitt innarbeidet klare retningslinjer for høringer i begge rådene, og at dette stort sett blir gjort uten at vi eksplisitt må si fra om det. Men det viktigste vi har oppnådd, er nok at det nye sykehjemmet, den nye skolen og det nyrehabiliterede svømmebassenget er gjort tilgjengelig for alle våre innbyggere. Disse byggene hadde faktisk ikke vært tilgjengelige for alle dersom vi ikke hadde brukt rådene som høringsinstans.

Vi vet det vi trenger å vite, og vi har mange folk der ute som er erfarne eksperter – som gjerne deler sine erfaringer med oss. Hvis vi som politikere passer på å bruke dem, er det ingen grunn til at vi ikke skal kunne ha et samfunn som er tilgjengelig for alle.

Bent Høie (H) [10:35:30]: Dette er et veldig viktig tema, og jeg må si at statsrådets siste innlegg var oppmuntrende med hensyn til viljen til å skjære igjennom.

Som flere har vært inne på, er det ikke noe galt med de politiske vedtakene og de politiske ambisjonene, men dessverre virker det som om de virkemidlene en har valgt, ikke når fram.

Universell utforming dreier seg i realiteten om å plassere ansvaret for manglende tilgjengelighet der det hører hjemme, nemlig hos samfunnet – ikke hos det enkelte menneske. Vi vil alle i løpet av livet på en eller annen måte møte fysiske stengsler som gjør at vi blir hindret i våre bevegelser. Derfor er universell utforming ikke bare et spørsmål om å legge til rette for dem som er funksjonshemmet i dag, men om å legge til rette for et samfunn som mer inkluderer alle. Men gang etter gang ser en – selv om det vedtas målsettinger, selv om dette nå er blitt et femte mål i Nasjonal transportplan – at det hver dag fattes beslutninger som går i motsatt retning.

Det nyeste eksempelet er at Flytoget har bestilt 16 nye vogner til en halv milliard kroner, uten å huske den kritikken som ble gitt da Flytoget bestilte dagens vognpark. Dette var den store saken som jeg tror ingen av oss har glemt, i hvert fall ikke de av oss som med trillekoffert nesten daglig tar flytoget, og som selv opplever – selv bare med en liten trillekoffert – hvor håpløst dagens vognma-

teriell er. De som sitter i rullestol, må ha hjelp av konduktør med spesialredskap og -verktøy for å komme på toget. Allikevel bestiller Flytoget 16 nye vogner som er helt like dem som de har nå.

Det får meg til å tenke på Statsbygg, som bygde en paviljong med treverk fra regnskogen, og moderniseringsminister Meyer for én gangs skyld ikke gjorde det som var vanlig, å si at dette var dumt, dette var i strid med de politiske vedtak, dette skal vi følge opp neste gang, men han bad dem faktisk om å rive og bygge nytt. Det kunne virke meningsløst, men jeg tror det hadde en kraftig signaleffekt for framtidige beslutninger i den organisasjonen. Derfor burde kanskje samferdselsministeren si til Flytoget at dette er i strid med retningslinjene for kommunikasjon, og la Flytoget AS ta den økonomiske belastningen ved å kansellere de bestilte vogntogene og få tak i nye.

Det samme gjelder i forhold til utbygging av stasjoner. Når det gjelder Lysaker stasjon, ble den til og med markedsført som en stasjon med god tilgjengelighet for funksjonshemmede, uten at de funksjonshemmede selv hadde fått vært med i prosessen. Så viste det seg at stasjonen, som er en av Norges mest trafikkerte, etter milliardinvesteringer hadde store problemer med tilgjengeligheten, bl.a. en stort gleppe mellom tog og perrong, som ikke bare er et problem for funksjonshemmede, men det er direkte farlig også for andre passasjerer.

Det samme gjelder i forhold til Asker stasjon, som ble framstilt som en foregangsstasjon. Det ble gjort mye bra, men de funksjonshemmede selv var ikke tilstrekkelig med i prosessen. Dette førte til at ledemerker for synshemmede førte rett inn i et gangfelt. De funksjonshemmede er heldigvis tatt med i arbeidet med utformingen av Ski stasjon. Sannsynligvis vil en på den måten unngå slike tabber.

I helgen var det reiselivsmesse på Lillestrøm. Handikapforbundet var til stede. Kun 20 av 800 utstillere hadde et tilbud som var tilrettelagt og tilgjengelig for funksjonshemmede. Derfor bør statsrådets siste innlegg være førende for Regjeringens handlekraft i denne typen saker. Jeg mener at en her etter hvert må statuere noen eksempler. Det skal svi kraftig for dem som ikke følger opp helt elementær kunnskap, ikke minst dersom en ikke involverer de funksjonshemmede for å få råd fra dem som er de fremste ekspertene i disse sakene – på samme måten som kommunestyrene, som den forrige representanten viste til. Det bør også være en ledetråd for Regjeringen i dette arbeidet.

Karin Andersen (SV) [10:40:45]: Jeg vil også takke statsråden for et veldig offensivt svar.

Det norske samfunnet er ikke likestilt. Den gruppa som kanskje er mest diskriminert, er folk med funksjonshemninger. Jeg har spurt meg sjøl mange ganger: Hvordan hadde det vært hvis f.eks. bare 70 pst. av utestedene i denne byen hadde sluppet inn andre folkegrupper? Da hadde det blitt ramaskrik. Jeg tror at én av grunnene til at de funksjonshemmede er i denne situasjonen, er at sjøl om alle er hjertens enige, er det politisk ufarlig å diskriminere dem.

Jeg vet ikke helt hva de skal gjøre med oss – om de skal kjøre over oss med rullestolen, slå oss med hvite kjepper eller nekte å motta trygden. De har få politiske kampmidler å sette inn annet enn at det er et politisk verdisyn som sier at man skal behandle innbyggerne i samfunnet likeverdige, og vi er nødt til å konstruere hele samfunnet etter det. Der mangler det mye. Dette dreier seg ikke om en ny sjanse, men om like muligheter. Dette er likestillingspolitikk, ikke først og fremst diskrimineringspolitikk. Sosialpolitikken skal bare støtte opp under det.

Så til dette med innkjøpsreglementet, som har vært tatt opp her. Jeg er hjertens enig i de synspunkter som representanten Høie hadde. Det er nå lagt et nytt regelverk for oppkjøp i offentlig sektor som har universell utforming som et krav. Men spørsmålet er om dette regelverket faktisk er sterkt nok. Det gjenstår å se. Eksempel med Flytoget kan være en prøvestein. Jeg er helt enig i at her må man bruke mye sterkere lut. Når man kjøper noe som ikke tilfredsstiller disse kravene, må man få beskjed om å gjøre det om igjen, akkurat som man gjorde det i saken om regnskogtreverk.

Det har vært en del kritikk mot at man ikke har innført antidiskrimineringskrav også i dette regelverket. Det har man i andre land. De har på en måte skjønt at det å kjøpe så mye diskriminering som vi gjør, også i offentlig sektor, er dumt. USA er et foregangsland på dette området. De har skjønt at man kan bruke markedet til noe positivt. Jeg må innrømme at jeg i forrige periode ble veldig overrasket over den forrige regjeringen, som var veldig sterkt dominert av partier som trodde veldig på markedet, for da SV fremmet forslag om at vi skulle slutte å kjøpe diskriminering og bruke statens og det offentliges kjøpekraft til å la det være, ble det ikke tatt til følge – men nok om det.

For å kunne ha et krav om antidiskriminering – at de vi kjøper av, skal ha en etisk standard i forhold til antidiskriminering – må man ha noe å måle det mot. Det fører meg hen til jobbingen med den nye loven og de lovene vi har ellers når det gjelder diskriminering i samfunnet. Det er en mulighet å innføre det som kalles aktivitetsplikt i lovene, som gjør at man på en eller annen måte må dokumentere at man har en ikke-diskriminerende praksis i sin virksomhet. Hvis man innfører en slik plikt, har man noe å måle det mot. Da kan man også legge inn den typen krav i innkjøpsreglene.

Jeg tror det er grunn til å si at det offentlige også som arbeidsgiver er nødt til å ta i bruk sterkere lut enn det vi har gjort fram til i dag. Derfor er den stortingsmeldingen som komiteen har til behandling nå, meget viktig. Men selv om vi tydelig signaliserer og ønsker at andre arbeidsgivere skal se på de funksjonshemmede som en attraktiv arbeidskraft, må også staten gjøre det. Staten har etablert et trainee-program, der man skal lete etter de gode, nyutdannede hodene som kanskje har rullestol eller trenger blindeskrift, og er i gang med det. Telenor har drevet med dette lenge. Jeg vil utfordre staten og statsråden til å være enda tøffere når det gjelder å ta i bruk virkemidler i arbeidsgiverpolitikken for virkelig å vise at dette er attraktiv arbeidskraft. De er faktisk heller ikke mer syke enn oss

andre. De har en nedsatt funksjonsevne på et eller annet område som det går an å overkomme.

Så til slutt – informasjon: På informasjonsområdet er det veldig store mangler. Representanten Kjønaas Kjos nevnte heisen og – for å si det slik – enkel informasjon der. Men dette dreier seg jo også om å ha tilgang til all offentlig informasjon som vi andre har. Det er faktisk noe så alvorlig som å være et likestilt individ, med de samme demokratiske rettigheter som andre. Hvis en ikke får den informasjonen, har en faktisk ikke mulighet til å være likestilt på disse områdene i samfunnet – kanskje i den politiske debatten, kanskje for å skaffe seg arbeid, kanskje for å delta på andre arenaer. Så likestilling og universell utforming i forhold til informasjon er like viktig som tog og buss.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [10:46:24]: Interpellanten tar opp et veldig viktig tema, nemlig hvordan vi som samfunn skal bygge ned barrierene for funksjonshemmede, slik at de kan delta i samfunnet på lik linje med oss andre.

IA-avtalen skulle vært et godt redskap for å få flere funksjonshemmede i arbeid. Resultatene til nå er nedslående. Vi er glad for at Regjeringen har forlenget IA-avtalen, slik at funksjonshemmede får anledning til et mer selvstendig liv, og på arbeidsplassen får en ofte utvidet sin vennekrets og sitt sosiale liv.

Den nye velferdsmeldingen har flere tiltak som legger til rette for at flere kan delta i yrkeslivet. Tilretteleggings-tilskuddet er et viktig redskap, og ofte er det slik at bare en liten endring kan føre til at en greier et helt vanlig arbeid. Trainee-programmet som skal settes i gang, har jeg også store forventninger til.

Men det hjelper lite med jobb, dersom en ikke kan komme seg dit. Jeg synes statsrådets svar var svært positivt og offensivt. Nå gjelder det at den felles gode vilje blir satt ut i aktive tiltak. Interpellanten har et godt poeng når han forventer at det skal stilles krav bl.a. til NSB. Den nye stasjonen på Lysaker viser hvor korttenkt en til nå har vært. Jeg ber statsråden merke seg innlegget fra representanten Bent Høie, og ber ham se på om det er mulig at det ikke er for sent å gjøre noe med innkjøpene av de 16 nye vognene.

Jeg synes det er positivt at EUs bussdirektiv nå er implementert i Norge, og at det i hvert fall begynner å fungere i Oslo. Det viser det viktige prinsipp at det som er godt for funksjonshemmede, som regel er godt for oss alle. Tilgjengelighet for funksjonshemmede fører f.eks. til at småbarnsforeldre med barnevogn kommer lett av og på bussen, noe som gjør hverdagen lettere også for dem.

Jeg har også lyst til å understreke det som representanten Karin Andersen sa om behovet for bedre informasjon. Her er det et stort forbedringspotensial. Kristelig Folkeparti støtter arbeidet med en ny antidiskrimineringslov og ser fram til at den skal komme.

Da jeg kom inn på Stortinget for nesten ti år siden, var det ikke lett for en funksjonshemmet å komme inn i selve bygningen her. Enda verre var det å komme opp på talerstolen. Ofte ble Riksantikvaren brukt som en god unn-

skyldning for ikke å gjøre noe. Men jeg synes det har vært politisk vilje til å gjøre små endringer. Det begynner å gå i riktig retning, og jeg er veldig glad for de endringene som er gjort her på Stortinget. Jeg synes det er viktig at staten selv går foran med gode eksempler. Vi må feie enda bedre for egen dør.

Jeg er på vegne av alle funksjonshemmede også glad for at vi er så samstemte i dag. Det lover godt for framtiden.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [10:50:17]: Etter denne debatten kan også jeg registrere at det er bred enighet om behovet for et sterkere lov- og regelverk for å sikre universell utforming. Og det er viktig at vi kan stå sammen om dette, for det vil vel også bidra til at vi viser en grad av handlekraft når vi kommer videre.

Bedre tilgjengelighet for funksjonshemmede til transport og bygg er en gevinst som kommer hele samfunnet til gode, i form av økt arbeidsdeltakelse og større mulighet til deltakelse i samfunnslivet for hele befolkningen. Det ligger faktisk også kostnadsreduksjoner for samfunnet i å skape tilgjengelighet.

Selv om tiltakene som trengs, må gjennomføres av kommuner, fylker og arbeidsplasser så vel som i hjemmene, er det vårt ansvar som rikspolitikere å legge til rette for nasjonale rammer gjennom lov- og regelverk som sikrer en gjennomføring hos alle ansvarlige parter. Interpellanten har helt rett i det, og som statsråden viste til i sitt svar til interpellanten, er vi allerede i gang. Senere i dag har vi her i Stortinget en høring om arbeids-, inkluderings- og velferdsmeldingen. Der skal vi bl.a. møte en rekke organisasjoner som nettopp vil komme med innspill knyttet til om vi på en god nok måte har etterlevd våre ambisjoner når det gjelder tilgjengelighet til arbeidslivet, først og fremst, for funksjonshemmede i den sammenheng.

Det er av flere pekt på at det offentlige på ingen måte har vært noen god foregangsaktør når det gjelder å skaffe funksjonshemmede arbeid. Én ting er staten, en annen ting er kommunene. Det er all grunn til å se på hvordan vi kan gjøre et bedre stykke arbeid for at flere kan komme ut i arbeidslivet, og det er viktig at det offentlige går foran, og at det ikke, slik som en nå ofte kan få inntrykk av, er noen som henger etter med hensyn til å bidra til inkludering.

Når det gjelder svar på interpellantens spørsmål om tilgjengelighet til transport og bygg, vil det først og fremst komme når vi får antidiskrimineringsloven og oppfølgingen av Syse-utvalgets innstilling på plass her. Jeg registrerer at statsråden viser til at vi allerede i høst vil få til behandling en oppfølging av dette.

I mitt første år på Stortinget og som medlem av arbeids- og sosialkomiteen har jeg ganske mange ganger møtt mennesker som med stor grad av oppgitthet har pekt på at de gode ord ikke følges opp av faktisk handling når det gjelder å bidra til tilgjengelighet – innen kollektivtransporten, i det offentlige rom, i arbeidslivet – for funksjonshemmede. Det er et problem som vi er nødt til å gjøre noe mer med. Syse-utvalget har gitt oss et utmerket grunnlag for å følge opp det.

(Sundsbo)

Som representant fra Akershus er det også naturlig for meg å se på hva vi har gjort f.eks. på kollektivtransporten i Oslo og Akershus. I denne regionen er vi fullstendig avhengig av et velfungerende kollektivtilbud for å kunne ta del i arbeidslivet, ta del i samfunnslivet og utnytte de fritidstilbud som er tilgjengelige. Da er det trist å registrere at man i planleggingen av Lysaker stasjon på ingen måte oppfyller de krav vi alle i dag er enige om må oppfylles, at man bestiller nye togsett til Flytoget som ikke oppfyller kravene, noe jeg først nå registrerer, og at vi for kort tid siden åpnet en ny flott kino på Lillestrøm som vi alle sammen var strålende fornøyd med, men hvor funksjonshemmede altså måtte bruke vareheisen og vareinngangen og ha hjelp av personalet på kinoen for å ha tilgjengelighet.

Det er så mye ugjørt på dette området at vi ser fram til den oppfølging som statsråden så offensivt i dag har bebudet vil komme.

L o d v e S o l h o l m hadde her gjeninntekte presidentplassen.

Lisbeth Bøhler (V) [10:55:16]: Utgangspunktet for Venstres politikk er en grunnleggende respekt for individets valgfrihet og verdighet i alle livsfaser og situasjoner. Vi er opptatt av å bekjempe diskriminering på alle arenaer uavhengig av diskrimineringens grunnlag. Men dette er ikke nok. Som samfunn må vi legge til rette for full likestilling, uavhengig av kjønn, etnisitet, seksuell orientering eller nedsatt funksjonsevne, og sikre like muligheter for deltakelse på alle samfunnsområder.

Syse-utvalget, som er nevnt her i dag, overleverte i mai 2005 sin innstilling «Likeverd og tilgjengelighet» til daværende justisminister Odd Einar Dørum, som raskt sendte forslaget ut på høring. Siden da har lite skjedd, og Regjeringen har utsatt oppfølgingen av dette svært viktige dokumentet til høsten 2007. I mellomtiden har vi bl.a. fått en oppussing av Karl Johan som må gjøres på nytt, vi har fått Lysaker stasjon, som ikke vil få en tilfredsstillende tilgjengelighetsløsning uten at Regjeringen griper inn, og vi har fått nye vogner til Flytoget som ikke fungerer for dem med rullestol.

Som interpellanten peker på, gjelder dette svært mange mennesker. For å understreke poenget kan jeg nevne at da Miljøverndepartementet i 1999 hadde en offensiv overfor kommunene kalt «Planlegging for alle», ble det regnet ut at alle i Norge i gjennomsnitt må regne med å leve med nedsatt funksjonsevne i 14,6 år av våre liv. Nå består befolkningen slik Venstre ser det, ikke av gjennomsnittsmennesker, men tallet er likevel godt egnet til å understreke at dette er et spørsmål som angår oss alle.

Poenget er jo at når vi planlegger slik at det blir enklere for en rullestolbruker å ta seg fram, blir det også enklere for de fleste andre. Når informasjon blir formidlet slik at den også når dem med nedsatt syns- og hørselsevne, blir den også enklere for folk flest. Det er denne forståelsen som ligger til grunn for begrepet «universell utforming», som av Syse-utvalget er definert som utforming eller til-

rettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig.

De fleste arbeidsplasser i dette landet er ikke i offentlige bygg. De fleste mennesker, enten de har nedsatt funksjonsevne eller ikke, går heldigvis oftere på kafé, på kino eller på fotballkamp enn på offentlige kontorer. Derfor mener Venstre det er svært viktig å følge opp Syse-utvalgets forslag om at det ikke bare er offentlige bygg, anlegg og opparbeidede uteområder som skal være universelt utformet. Det må også stilles krav om hovedløsningen i alle bygg, anlegg og opparbeidede uteområder enten det er i det offentlige eller i det private – så lenge de har en allmenn funksjon og er rettet mot publikum i sin alminnelighet. Ikke minst er det viktig å følge opp forslaget om klare tidsfrister. Samtidig må det stilles krav om universell utforming med hensyn til transport og informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Det må også være et generelt krav om universell utforming ved offentlige innkjøp, både av varer og tjenester.

I dag er det et paradoks at teknologi som f.eks. gjør datamaskiner mulige å bruke for dem med nedsatt synsevne, finnes og er utbredt bl.a. i USA, mens maskiner som selges her i landet, ikke har de nødvendige komponentene fordi det ikke finnes et krav om universell utforming i Norge i dag.

Syse-utvalgets innstilling innebar etter Venstres mening to meget viktige hovedbudskap. Det første er at spørsmålet om utestenging av mennesker med nedsatt funksjonsevne er et spørsmål om diskriminering og dermed et brudd på menneskerettighetene. Det andre er at man slår fast at manglende tilgjengelighet er diskriminering og dermed også et brudd på menneskerettighetene. En lang og bratt trapp uten tilhørende rampe eller heis, en teater- eller kinosal uten teleslynge eller en minibank som ikke er mulig for svaksynte å bruke, er altså diskriminering på lik linje med at et utested ikke vil slippe inn homofile eller mennesker med en annen etnisk bakgrunn.

Statsråden har tidligere sagt at det tar tid å legge fram lovforslag som forbyr diskriminering og påbyr universell utforming, bl.a. fordi man må vurdere om krav til eksisterende bygg og anlegg er problematisk fordi de har tilbakevirkende kraft. Med tanke på at det er mulig – noe vi vel alle er enige om – å skjerpe kravene innenfor f.eks. miljø- og brannsikkerhet også for eksisterende bygg og virksomheter, kan Venstre vanskelig forstå at Regjeringen skulle vurdere dette prinsippet som viktigere enn å fjerne de største hindringene for mennesker med nedsatt funksjonsevne som ønsker å studere, jobbe, bo og leve på lik linje med andre.

Statsrådets svar i dag bærer likevel bud om en sterkere offensiv, i lovs form. Vi ser fram til en ny og oppstrammet plan- og bygningslov, nye forskrifter og nye reglementer.

Ivar Kristiansen (H) [11:00:03]: Først av alt vil jeg gjerne få lov å takke mine medrepresentanter for deltakelsen i debatten og de ambisjonene alle sammen legger for dagen i denne deltakelsen.

Jeg tror, som flere har vært inne på, at det kanskje ikke er mangel på forskrifter, regler og lover, og heller ikke mangel på informasjon, som er hovedproblemet. Jeg tror det er mer enn nok av vedtak, regler og informasjon. Det kan i hvert fall ikke brukes noe særlig lenger som unnskyldning for de eksemplene som representantene Kjos, Høie og Woie Duesund har nevnt her. Hvordan er det mulig at vi i dag fortsatt ser de groveste eksempler i offentlig regi på at man legger til side de målsettinger man har vedtatt skal være gjeldende på dette området? Statsråden må rett og slett gå ut med en instruks til alle offentlige institusjoner i forbindelse med praktisering av plan- og bygningsloven. Man skal ha de funksjonshemmedes organisasjoners høringssuttalelse på plass før det fattes et vedtak.

Jeg tror man også fra statsrådens side må – som det eksempelet som det ble vist til på riving av byggematerialer fra rødlisten, altså fra regnskogen – komme med noen eksempler til skrekk og advarsel, slik at vi i fremtiden slipper slike eksempler som nevnt her fra kino, togstasjon, flytog osv. Dette blir til syvende og sist et slags demokratisk problem. Vi har så mange hundretusen utenfor arbeidslivet. Vi har 455 000 funksjonshemmede i arbeidsfør alder i landet i dag. Under halvparten av dem deltar i yrkeslivet. Hvordan er det i demokratiets navn mulig at vi stilltiende er i stand til å sette så sterke grenser at det rett og slett går ut over deltakelsen i det viktigste av alt, nemlig arbeidslivet, for alle disse? Dette må vi gjøre noe med.

Med bakgrunn i St.meld. nr. 40 for 2002-2003 ble det vedtatt en oppfølgingsliste over 120 konkrete tiltak. Jeg bare registrerer at det ikke mangler noe. Det er ingenting i veien med vedtaket, men det er mangel på oppfølging. Da handler dette om vår evne, og kanskje aller mest vår vilje, til å gi disse mange hundretusen menneskene en ny sjanse.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:03:26]: Jeg synes også at debatten jeg har lyttet til, har vært interessant. Jeg tar med meg de signalene som har kommet i retning av at flere i Stortinget er opptatt av at ansvarlige fagstatsråder rundt omkring bør se nærmere på investeringer som har skjedd den siste tiden. Jeg skal sørge for å overbringe de synspunktene uten at jeg, som ikke er ansvarlig statsråd på de områdene, kan gi noe svar på hvordan det vil bli vurdert.

Jeg har bare lyst til å kommentere noen få spørsmål helt til slutt. Interpellanten ber meg utforme en instruks. Vel, som statsråd kunne man kanskje av og til tenke seg at landet kunne styres på den måten, men det er nok litt mer komplisert enn som så. Bakgrunnen for og analysen i Syse-utvalgets utredning er jo at lovverk og forskriftsverk er for svakt, ikke minst i de situasjonene der det er stort behov for å ha et sterkt nok lovverk. Derfor er også konklusjonen fra Syse-utvalget, som vi i Regjeringen er enige i, at det er behov for å bruke loven. Det er behov for en egen antidiskrimineringslov.

Så er jeg selvfølgelig enig med interpellanten i at vi kan gjøre mer, ikke minst i form av staten som arbeidsgiver, staten som innkjøper osv. Der er det nok ingen tvil om

at vi ikke behøver å sitte og vente på loven. Vi kan begynne å gjøre ting raskere.

Så noen kommentarer til innlegget fra Venstres representant. Vel, jeg kan ta ansvar for mye, men at Lysaker stasjon har blitt som den har blitt, tror jeg det er krevende for meg og denne regjeringen å ta ansvaret for. Lysaker stasjon er i sin helhet planlagt under den forrige regjeringen. Venstre bør kjenne veldig godt til det, ikke minst til den personen som var ansvarlig for heile planarbeidet, for det var Venstres egen samferdselsminister. Der synes jeg det er urimelig at det reises kritikk mot meg og denne regjeringen for konsekvensene av det den forrige regjeringen og Venstres egen statsråd stod for.

Så til at det tar lang tid: Høringene om NOU-en ble avsluttet ved nyttårsskiftet 2005/2006. Det er et faktum at det i NOU-en ikke er utredet noe spørsmål om universell utforming knyttet til IKT og transport, for det var mindretallsforslag i Syse-utvalget. Derfor er vi nå i ferd med å få utredet det, og vi tar sikte på å legge fram et lovforslag i løpet av 2007. Det er en ganske rask oppfølging av et omfattende og krevende spørsmål.

Presidenten: Interpellasjonsdebatten er då omme.

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Laila Dāvøy til helse- og omsorgsministeren:

«Familier med barn med funksjonshemning har ofte ekstra store utfordringer i hverdagen. Det er viktig å legge til rette for at barnet ikke oppleves som en belastning, men at familien gis muligheter til leve et så normalt liv som mulig. Det krever gode hjelpe- og støtteordninger som er lett tilgjengelige. Dette gjelder helt fra familien får beskjed om at de venter et barn som er annerledes, og videre resten av livet. Foreldrene må gis mulighet til å velge ordninger som gjør at barnet med funksjonshemning har det godt, at det er rom for å ta seg av søsken, og at foreldrene får hentet seg inn og også gis mulighet til å være i jobb. Blant annet oppleves skolefritidstilbudet for større barn med funksjonshemning mange steder som mangelfullt.

Hva gjør statsråden for å sørge for godt koordinerte og tilrettelagte tilbud til familier med funksjonshemmede barn?»

Laila Dāvøy (KrF) [11:07:55]: I september 2006 sendte jeg et skriftlig spørsmål til helse- og omsorgsministeren om at vi til stadighet hører om funksjonshemmede som ikke får nok hjelp, og om de store forskjeller det fortsatt er på hjelpetiltak i de ulike kommuner og helseforetak.

Noe av bakgrunnen for spørsmålet var knyttet til resultater fra Statens helsetilsyns landsomfattende tilsyn med habiliteringstjenesten for barn. Tilsynsrapportene fra landets kommuner og sykehus viste mange avvik. Særlig var disse knyttet til manglende koordinering lokalt og manglende samhandling mellom første- og andrelinjetjenesten.

Det ble også påvist mangelfulle avlastningstiltak og mangler knyttet til individuell plan.

Statsråden viser i sitt svar til at arbeidet med å gjennomgå strategiplanen for familier med barn som har ned-satt funksjonsevne, er i gang. Det er positivt at dette gjøres. Hun viser til at programmet TaKT videreføres. Dette er bl.a. et kompetansehevende tiltak rettet mot saksbehandlere som dreier seg om at mulighetene som ligger innenfor lov- og regelverk for helhetlige og individuelt tilpassede tilbud, blir fulgt opp. Videre viser statsråden til en styrket kommuneøkonomi, at pleie- og omsorgstjenesten skal økes med 10 000 årsverk i forhold til 2004-nivået, og hun viser til en videreutvikling av kompetanse og kvalitet i tjenestene, som er omtalt i den stortingsmeldingen om omsorgstjenestene som vi har fått, og som er til behandling i komiteen. Til sist viser statsråden til igangsatte prosjekter innen spesialisthelsetjenesten, bl.a. barnehabilitering, og til at helseforetakene gjennom bestillerdokumentene er bedt om å prioritere og styrke tilbudet innen habilitering og rehabilitering generelt, og om å ha særlig oppmerksomhet på bl.a. habilitering av barn.

Jeg viser til dette svaret fordi det har ingen kommentarer eller løsninger knyttet til de mange avvikene Statens helsetilsyn har påpekt, og som dreier seg om lokal koordinering, manglende samhandling og mangelfulle avlastningstiltak m.m. Det er jo nettopp tilbudene i hverdagen, der familiene lever og bor, som er avgjørende for om en familie klarer å skape et verdig og godt liv for hele familien.

Et lite eksempel fra en e-mail jeg fikk nylig:

For tyve år siden ble det født en gutt på Sørlandet. Tre måneder senere holder gutten på å dø, men blir reddet til et liv som multifunksjonshemmet. Foreldrene ønsket at alle ressurser skulle settes inn for å redde gutten. Lite forstod de omfanget av kampen de har kjempet siden.

På Sørlandet finnes et tilbud til multifunksjonshemmede barn. Her er aldersgrensen 18 år. I de fleste tilfeller løses problemet med barn som blir eldre enn dette, av seg selv. Få multifunksjonshemmede barn har til nå levd lenger enn dette. Da denne gutten ble atten år, fikk moren beskjed om at han var for stor til å bli boende på det avlastningssenteret han bor på mens foreldrene er på jobb. Det fantes ingen tilbud til hennes sønn. Nå er han flyttet til en midlertidig institusjon for funksjonshemmede barn. Dette er et overgangstilbud til gutten blir flyttet til en ny institusjon som skal være ferdig i løpet av 1,5 år. Moren ønsket ikke at han skulle tilvennes et nytt sted for så å bli flyttet igjen halvannet år senere. Det som var positivt, var at kommunen var villig til å betale for å ha ham på institusjonen der han var, der han var kjent. Men helseforetaket sa nei. I hennes kamp ble medbestemmelsen borte.

Jeg vil føye til at her må det da være en total mangel på samarbeid mellom første- og andrelinjetjenesten.

Jeg vil også sitere fra et brev jeg har fått fra en mann med ALS. Han skriver følgende:

«Fra jeg fikk diagnosen og til nå har det hver dag vært en unødvendig kamp med kommunens, fylkets og trygdekontorets rigide forhold til paragrafrytteri og total mangel på å se mennesket med den dødelige syk-

dommen ALS, og dennes familie. Vi har vært mange ganger i kjelleren fysisk og psykisk på grunn av dette (...) når man får en diagnose med 2-5 år igjen å leve, har man ikke så god tid at man kan vente opp til 4 måneder på svar fra det offentlige, eller svar på søknader om hjelpemidler.»

Jeg ønsker i dag spesielt å ta opp området koordinering av tjenester med statsråden. Jeg har den senere tid hatt kontakt med flere familier som f.eks. har fått vite at kvinnen bærer et barn med funksjonshemming eller sykdom. Sjokket er selvsagt stort og spørsmålene mange. Ingen av dem jeg har snakket med, fikk særlig informasjon om den tilstand barnet i mors liv ville få etter fødselen, mulige utviklingsløp, hjelpetiltak m.m. Internett ble den viktigste kilden. Men det er slett ikke slik at Internett er egnet til å gi god informasjon eller til å berolige foreldrepar med minimal kunnskap om en sykdomstilstand eller en funksjonshemming.

Hvordan kan så dette løses på en enkel og god måte? Jeg tok for en tid siden selv til orde for å opprette en rådgiverstilling ved sykehusene. Etter det jeg kjenner til, er det bare Ullevål som har en tilsvarende stilling, der en vernepleier har en slik funksjon. Hun veileder og informerer familiene umiddelbart etter at de har fått vite at de vil få et funksjonshemmet eller sykt barn – gjerne allerede mens barnet er i mors liv. Hun svarer på spørsmål og forbereder for hjemreise, bl.a. ved å kontakte og ha møte med hjelpetjenester i kommunen sammen med foreldrene.

På den kommunale siden ønsker jeg å foreslå at kommunene oppretter en koordinatorstilling, som vil være den naturlige kontakt mot sykehusets rådgiver, og som tar et koordinerende ansvar for familien når mor og barn kommer hjem. Koordinatoren kan trekke i tråder, følge familien over noen tid. Mange vil nok ha behov for tett oppfølging i kanskje 1–2 år før de føler at alle hjulene er i gang, og deretter ved behov. Mange tårer og frustrasjoner vil kunne unngås. Foreldrene har jo mer enn nok med å ta seg av barnet og eventuelt andre barn, om de ikke skal måtte løpe fra sted til sted, slik de gjør i dag. Det er mange eksempler på at en familie med funksjonshemmede barn i dag må forholde seg til flere titalls instanser, og de er totalt ukoordinerte.

Mitt spørsmål til statsråden er også i dag om hun kan tenke seg å vurdere slike forslag og legge til rette for at dette kan gjennomføres, for på en eller annen måte må det tas noen politiske grep for at man skal få dette på plass. Jeg kan også nevne at som saksordfører for og sterkt engasjert i den framlagte omsorgsmeldingen vil dette fra min side bli foreslått i innstillingen.

Til slutt: For meg har arbeidet med å tilrettelegge for en bedre hverdag for funksjonshemmede med verdighet å gjøre, og det har også med menneskeverd å gjøre. Vi må aldri gi opp kampen for at menneskeverdet skal styrkes. Det handler om å stå på de svakestes side. Samtidig er mennesker som har ekstra utfordringer, noen av de sterkeste mennesker jeg vet om. De håndterer livssituasjoner som mange ikke tror er mulig. Ofte har de det gjelder, slett ikke noe valg – livet krever det. Vi må legge forholdene

bedre til rette i vårt samfunn for at ikke tjenestetilbud, smertelindring og andre forhold blir ekstra belastninger i en allerede belastet hverdag. Vi skal tvert imot legge til rette for at livet kanskje kan bli mer – skal vi si – levelig, ja faktisk godt også for disse menneskene, for disse familiene. Det handler først og fremst om å bli møtt som hele mennesker, og med respekt, fordi hvert eneste enkeltmenneske har en uendelig verdi, uavhengig av alder, helse eller funksjonsevne.

Statsråd Sylvia Brustad [11:17:12]: Regjeringa arbeider for at mennesker som lever med nedsatt funksjonsevne, og deres familier, skal sikres en livskvalitet på linje med den øvrige befolkninga. Det gjelder ikke minst funksjonshemmede unger og deres familier. Som helse- og omsorgsminister har jeg ansvar for en sektor som har stor innflytelse på livskvaliteten for disse ungene og deres familier. Jeg har selvfølgelig et ansvar for å se til at helse- og omsorgstjenestene til denne brukergruppa blir godt koordinert og tilrettelagt. Jeg kan med en gang si at jeg er klar over at det ikke er tilfellet i alle situasjoner. Som kjent har jeg ikke ansvaret for å koordinere Regjeringas samlede politikk for personer med nedsatt funksjonsevne. Det er det arbeids- og inkluderingsministeren som har.

Arbeids- og inkluderingsministeren koordinerer oppfølginga av Strategiplan for familier med barn som har nedsatt funksjonsevne – fra Bondevik II i 2005 – som representanten Dāvøy naturlig nok kjenner veldig godt til. Det gjennomføres nå en rekke tiltak knyttet til denne planen, i regi av flere departementer. Det er tiltak som skal bidra til at unger med nedsatt funksjonsevne og deres familier skal ha samme mulighet som andre til å leve et så sjølstendig og aktivt liv som mulig, og til å kunne delta i arbeids- og samfunnsliv. Vi vet at disse familiene ofte har behov for bistand fra ulike deler av det offentlige. Det gjelder helse- og omsorgstjenester, hvor man skal tilby medisinsk utredning og behandling, det gjelder ikke minst informasjon og opplæring – et viktig punkt, som jeg ser det er behov for å styrke enkelte steder – og psykososial støtte og avlastning når det er nødvendig. For mange er det i tillegg viktig med tverrfaglige habiliteringstjenester, tekniske hjelpemidler, sosiale tjenester, spesialpedagogisk hjelp, barnehage- og skoletilbud, permisjonsordninger, økonomiske støtteordninger og bistand til å løse boligproblemer.

Jeg vet selvfølgelig at familier med barn med funksjonshemninger ofte har ekstra store utfordringer i hverdagen, og det er også viktig at ungen blir utredet så tidlig som mulig, slik at man kan planlegge oppfølging og samarbeid med foreldrene på en god måte. Jeg mener at da er foreldrene en ressurs som skal brukes. Det skal ikke være slik at de ikke blir lyttet til i slike situasjoner.

En kvinne som venter en unge med nedsatt funksjonsevne, skal være trygg på at hun så vel som ungen får individuell oppfølging, både under svangerskapet, ved fødselen og i barseltida, dersom det er ønskelig og nødvendig.

I tilfeller der diagnosen stilles i svangerskapet, blir den gravide fulgt opp regelmessig helt fram til fødselen. Behovet for personell og kompetanse ved fødselen må avkla-

res så tidlig som mulig, og behov må vurderes i hver enkelt situasjon. Da er det selvfølgelig viktig å lytte til kvinnen og hennes familie. Sosial- og helsedirektoratet framholder at det ikke vil være hensiktsmessig med én type standardoppfølging eller nasjonale retningslinjer for dette, men at det er viktig å gi hver enkelt kvinne et godt tilbud, tilpasset det behovet som er nødvendig.

Noen unger vil trenge undersøkelser og behandling av spesialist rett etter fødselen, og da må det legges til rette for det. Videre vil barneklubben eller barnekirurgisk avdeling ta ansvar for å opprette kontakt med habiliteringstjenesten.

Unger med behov for langvarige og koordinerte tjenester har rett til å få utarbeidet individuell plan. Det skal sikre samarbeidet mellom aktuelle instanser og tjenesteytere. Foreldrene og eventuelt ungen sjøl har rett til å medvirke i planarbeidet. Helseforetaket og kommunen skal sørge for at det er én person – jeg understreker én person – som har ansvaret for samordning og framdrift i arbeidet med individuell plan. Men jeg er klar over at dette slett ikke alltid fungerer slik i virkeligheten. Det skal vi følge opp!

Sosial- og helsedirektoratet har nå revidert veilederen til forskrift om individuell plan. Den kom i 2005, og målgruppa er først og fremst de som er ansatt i helseforetaka og kommunenes helse- og sosialtjeneste. Men den kan også i høyeste grad være nyttig for tjenestemottakere, pårørende og interesseorganisasjoner. Veilederen understreker også nødvendigheten av å samarbeide med etater utenfor helse- og sosialtjenestene.

Jeg syns, i likhet med interpellanten, at Helsetilsynets rapporter og undersøkelser viser at vi har et stykke vei å gå før alle som har rett til individuell plan, og som ønsker det, faktisk får det. Jeg tar dette svært alvorlig. Vi må sørge for at vi får det på plass.

Jeg tror også at familier som har unger med nedsatt funksjonsevne eller kronisk sjukdom, har behov for veiledning og informasjon, og ikke minst kan de ha behov for å møte andre i liknende situasjoner. Ved Nasjonalt kompetansesenter for læring og mestring ved Aker universitetssykehus er det etablert et familieprosjekt der familier i tilsvarende situasjoner kan møte hverandre. Familieprosjektet har også et tilbud for familier med minoritetspråklig bakgrunn. Brukermidvirkning er hele utgangspunktet i dette arbeidet. Som en del av dette familieprosjektet skal det også opprettes et nettsted der foreldre og nærpå personer kan finne informasjon og få kontakt med andre familier i samme situasjon. Dette nettstedet skal åpnes i slutten av mars i år.

Ellers har som kjent barnehageloven en bestemmelse som gir unger som har nedsatt funksjonsevne, rett til prioritert opptak i barnehager. Denne fortrinnsretten gjelder i både kommunale og private barnehager, men det må ligge en sakkyndig vurdering til grunn. Jeg har fått opplyst fra Kunnskapsdepartementet at dette ser ut til å fungere bra.

Kommunene skal som kjent ha tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for første til fjerde årstrinn, og for unger med særskilte behov skal det være utvidet tilbud som gjelder til og med sjuende årstrinn. Den skal legges til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter tilpasset un-

genes alder, funksjonsnivå og interesser. Skolefritidsordninga skal også gi omsorg og tilsyn, og i loven er det spesielt presisert at funksjonshemmede barn «skal givast gode utviklingsvilkår». Det er viktig at dette følges opp.

Kommunene har et veldig stort ansvar for å sørge for å skape godt koordinerte og tilrettelagte tiltak og tjenester for funksjonshemmede unger og deres familier. Vi har, som interpellanten også var inne på, derfor videreført opplæringstilbudet til kommunene i 2007 gjennom TaKT-programmet. Programmet skal gi saksbehandlere og andre økt kompetanse og innsikt i familienes situasjon. Det legger stor vekt på brukervedvirkning og en helhetlig og tverrfaglig tilnærming til familiene. Jeg mener dette er svært viktig for å unngå ekstra byrder for disse familiene i møte med helse- og sosialtjenesten og andre sektorer.

Jeg syns ikke at det er noen god situasjon at mange foreldre som fra før er i en ganske vanskelig situasjon, må bruke tid og krefter på å finne fram i systemet, og at mange langt på vei sjøl må koordinere tilbudet, noe som det offentlige hjelpeapparatet egentlig skal gjøre. Regjeringa vil bidra til at det blir koordinert på en bedre måte, i samarbeid med kommunene. Regjeringa vil bidra til at det faktisk blir slik at en får nødvendig avlastning og hjelp til familier med sammensatte behov for hjelp. Jeg mener at vi gjennom TaKT-satsinga også har mulighet for å styrke arbeidet med en individuell plan. Jeg vil følge opp denne satsinga, og vi vil få den evaluert i løpet av året.

Som jeg tidligere har informert Stortinget om, er departementet i gang med å vurdere endringer i strategiplanen for familier med funksjonshemmede unger, og TaKT-programmet vil også bli vurdert i den sammenheng.

Jeg er også selvfølgelig helt enig med interpellanten i at det er viktig å ha gode hjelpe- og støtteordninger for unger og deres familier i denne situasjonen. Dette har vi også sagt noe om i omsorgsmeldinga, som interpellanten er saksordfører for. Der er det mye for eldre, men også for funksjonshemmede barn og deres familier. Dette gjelder f.eks. på boligmarkedet også, der kommunene har et ansvar for å sørge for at det blir gitt bolig der det er ønskelig og nødvendig, og at den planlegginga skjer i så god tid at utflytting kan skje når tida er inne for det.

Vi har også en arbeidsgruppe som ser på permisjonsordninger. Mange tar kontakt med meg og sier at det er vanskelig å få livet til å gå opp. Derfor vurderer vi sammen med Arbeids- og inkluderingsdepartementet om vi kan gjøre noe med disse permisjonsordningene. Jeg tror det er et viktig punkt. Dette arbeidet omfatter også spørsmål knyttet til hvordan familier kan sikres et økonomisk grunnlag som kan sette dem i stand til å ivareta omsorgen for ungene, og bidra til at de samtidig også kan opprettholde tilknytninga til arbeidslivet.

Helt til slutt: Noen uker før jul møtte jeg pårørende fra filmen «Jenta fra Oz», som ble vist på NRK tv like før. De følte, i likhet med ganske mange andre, tror jeg, at tilbudet hadde sviktet, og de ønsket at vi skulle lytte til deres erfaringer. Det gjør jeg, og også til mange andre. Jeg er enig i at foreldre og familien er en ressurs i slike situasjoner. De er en ressurs som også må brukes i møte med hjelpeappa-

ratet. Vi skal prøve å bidra til at det blir gjort også i praksis.

Laila Dávøy (KrF) [11:27:39]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Jeg føler det virkelig slik at statsråden ønsker å gripe fatt i dette på en god og helhetlig måte.

Jeg er enig i at foreldrene er en ressurs, men det som er mitt anliggende i dag, er å få foreldrene til vedvarende å klare å orke å kunne være en ressurs. Det er de som vet best når det gjelder barnet, og vi er nødt til å lytte til foreldrene og deres situasjon på en langt bedre måte enn i dag.

Jeg vil først kanskje si at når det gjelder det at arbeids- og inkluderingsministeren koordinerer det totale ansvaret, er nok det riktig. Samtidig har vi store utfordringer bare innenfor helsesektoren. Det er dårlig med koordinering internt i kommunene og mellom første- og andrelinjetjenesten. Jeg snakker primært kanskje akkurat i mitt innlegg for de sykeste syke, de som virkelig har multifunksjonshemninger.

Det som også oppleves, og som gjør at det er ufattelig viktig at man her ser over grensene til hverandre, er at mange foreldre må søke gang på gang. Et brev jeg fikk, var om en person som måtte søke hvert halvår om tekniske hjelpemidler og om hjelpetiltak. Jeg har til og med hørt at enkelte kommuner har gått ned til tomånedersvedtak om avlastning. Og så får man ofte avslag på trygdekontolet. Det er helt uforståelig at man både skal måtte søke gang på gang, at man gang på gang får avslag, og så må anke. Den koordinatoren jeg snakker om, skal være en person som kan hjelpe disse foreldrene med alt dette papirarbeidet, og kanskje også være en som forstår. Jeg skal ikke si at ikke de på trygdekontolet forstår, men det er på en måte ikke helse- og omsorgsarbeidere som sitter der. Ofte blir det papirarbeid. Og så kan det være at man kanskje ikke har skrevet søknaden akkurat slik som det står i regelverket, og da får man avslag. Jeg får brev på brev. Noen foreldre orker ikke engang å skrive brev, men de ringer og ber om møter fordi dette er så slitsomt.

Hvis vi hadde hatt noen som kom inn og møtte foreldrene til multifunksjonshemmede barn og tok styringen sammen med dem de aller første årene, slik foreldrene ønsket at det skulle gjøres, kunne vi ha lagt grunnlaget for et virkelig godt liv med en god livskvalitet, som også statsråden var opptatt av at familier med funksjonshemmede barn også skal ha i samfunnet vårt.

Statsråd Sylvia Brustad [11:30:47]: Jeg er helt enig i at det er utfordringer i helsevesenet, ikke minst i samarbeidet mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene. Jeg prøvde også å si i mitt hovedinnlegg at det ikke er alt som fungerer bra, og det tar jeg på største alvor. Det ligger mye i å koordinere, at det offentlige må koordineres, og at de det gjelder, ikke skal drive og fly fra sted til sted og sende søknad på søknad.

Jeg merker meg det som ble sagt her om utviklinga med hensyn til hvor lang tid det tar å fatte en del vedtak, og det skal jeg bringe videre til kommunalministeren. Nå har jo kommunene sjøl ansvaret for å sørge for hvordan

man gjør det. Men det er signaler som vi må ta på alvor, for alle skjønner at det setter dem det gjelder, i en ganske vanskelig og håpløs situasjon. Tida bør brukes på andre ting enn å drive og sende søknader eller å fly fra kontor til kontor for å sørge for å få det de ofte rettmessig har behov for, så det skal vi følge opp.

Når det gjelder spørsmålet om at det er viktig at det følges opp fra starten, så er jeg helt enig i det. Det er derfor arbeidet med individuell plan er så viktig, både at det skal være én person å forholde seg til, at en individuell plan blir laget, og at den blir fulgt opp i nært samråd og samarbeid med de berørte, selvfølgelig.

Når det så gjelder forslaget om koordinator i kommunene, kan i hvert fall ikke Regjeringa vedta det overfor kommunene. Om det blir gjennom NAV eller det skjer på andre måter, det skal ikke jeg ta stilling til. Men at det i mange kommuner kan være behov for å ha én person som koordinerer, det er jeg enig i. Så vi er enige om å prøve å finne fram til ordninger som gjør situasjonen bedre gjennom bedre koordinering.

Jeg tar også med meg det forslaget som representanten har om rådgiverstilling ved sjukehus. Det vil jeg vurdere. Det er klart at det er variasjoner når det gjelder hvor mange vi snakker om, og når det gjelder hvor stort behovet vil være i de ulike sjukehusa landet rundt, men jeg lover å ta det med meg, og jeg vil se på om det er mulig å kunne opprette noen flere slike stillinger der det er mest behov for det.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:33:16]: Først av alt vil jeg få lov til å gi interpellanten honnør for å ha reist denne interpellasjonsdebatten. Det er en viktig debatt. Det er en debatt som pågår og må pågå hele tiden, for her har vi å gjøre med mange uløste problemstillinger. Men det vi kanskje bør begynne å konkludere med – det tror jeg alle i denne salen er enige om – er at ethvert menneske er like mye verdt, uavhengig av funksjonsevne. Hvis vi har det som et utgangspunkt for denne debatten og det som vi skal jobbe videre med, tror jeg det kan være en god start.

Jeg må også si at jeg hadde selvfølgelig håpet at det var flere i salen og deltok i debatten, men jeg tror at alle representantene på Stortinget har det i fokus at man ønsker å gjøre det best mulig for enkeltmennesker og deres hverdag.

Det er faktisk ikke nok med bare tilrettelegging. En ting er helsetilbudet, og etter hvert som man blir voksen og skal flytte inn i egen bolig, får man tildelt bolig, og man får også undervisning. Men saken er at dette dreier seg om så veldig mye mer. Det dreier seg om hverdagen vår. Det dreier seg om hvordan vi kan delta på andre arenaer enn akkurat det med å bo, få et helsetilbud og eventuelt en utdanning. Både statsråden og undertegnede er småbarnsforeldre. Vi vet at allerede for oss som har vært så heldige å få friske barn, er det vanskelig å delta på alle de arenaene der vi skulle ønske å delta sammen med barna våre. Da kan vi jo faktisk også sette oss litt inn i den situasjonen og tenke: Hva da med de som må gjøre så uendelig mye mer for å sørge for at man kan være mer hjemme sammen med barna sine for å prøve å følge dem opp? De

må sørge for at kommunen har et tilrettelagt tilbud, og sørge for at man har de hjelpemidler som skal til. Det vil de til enhver tid ha i tillegg.

På disse arenaene er det veldig viktig at vi legger inn mye innsats i tiden som kommer. Man kan jo bare tenke seg situasjonen knyttet til omsorgslønn. Vi har en ordning i dag knyttet til at alle kommuner skal tilby omsorgslønn, men vi sier ingenting om nivået på omsorgslønnen. Det er opp til hver enkelt kommune hvor mye de setter av i sine kommunale budsjetter. Man snakker om en veileder. Men veilederen er i første rekke ment å være en veileder for dem som jobber med dette. Kanskje skal vi legge enda større vekt på å utarbeide bedre informasjonsmateriell for foreldre og pårørende som kommer i en slik situasjon? Det gis ut informasjonsmateriell, men kanskje vi bør prøve å tenke litt mer helhetlig ut fra hva som kan oppstå. Det går også på hvordan man lettere skal komme i kontakt med andre foreldre som er i samme situasjon, altså både brukermedvirkning og andre ting.

Det dreier seg også om hvordan vi skal komme bedre inn i bl.a. kommunenes planverk. Det går på skoler og bygg. Vi har klare forskrifter som er knyttet til det, men det kan være de små løsningene i tillegg som kan gjøre hverdagen så veldig mye bedre.

Så er det en ting som er helt åpenbart – statsråden var inne på det i sitt svar her – og det er at det er statsråden i Arbeids- og inkluderingsdepartementet som er den overbyggende. Men når vi begynner å se på dette, ser vi hvor mange sektorer dette egentlig dreier seg om. Vi har allerede vært inne på helse, vi har vært inne på arbeids- og inkluderingsdelen, altså NAV-kontorene, vi har vært inne på kommunene, og det er så uendelig mange andre sektorer også. Så kanskje vi burde tenke enda litt mer på nettopp det sektorovergripende, og at vi må prøve å få gjort enda mer der. Det tror jeg kan være en del av nøkkelen her for å komme videre, da gjerne sammen med en egen veileder for foreldre som nettopp kan komme i denne situasjonen. Jeg synes også den rådgiverbiten som er knyttet til sykehus, er en veldig god tanke, også for kommunenes del. Jeg er ikke sikker på om man skal ha et eget årsverk. Jeg tror vi er nødt til å få bygd kompetanse bl.a. inn mot NAV-kontorene. Det vil være NAV-kontoret som er den overbyggende instansen som vil måtte komme inn. Jeg tror vi må se på det som har med kompetansebiten der å gjøre.

Helt til slutt: Det er så uendelig mye jeg hadde hatt lyst til å si i denne saken, men jeg må prøve å konkludere litt:

Ombudsordningen knyttet til psykisk utviklingshemmede er noe som flere har bedt om. Foreldrene til jenta fra Oz-filmen, som også har hatt et møte med medlemmer fra komiteen, har nettopp påpekt dette. Saken løste seg godt for de foreldrene. Til slutt skrev de til oss at kommunen faktisk har klart å få det til. Dette skal vi ta med oss. Det gjøres veldig mye bra også.

Karin Andersen (SV) [11:38:37]: Jeg vil også takke interpellanten for å ha tatt opp et veldig viktig tema.

Vi har nettopp hatt en interpellasjonsdebatt som har dreid seg om universell utforming og tilgjengelighet, som jo henger veldig nøye sammen med å greie å kon-

struere et samfunn som gjør at disse barna kan bruke samfunnet sånn som vi andre, og ikke minst også familiene deres, slik at de kan fungere som en familie, ta bussen, gå på kino, altså gjøre alle de andre tingene som vi tar som en selvfølge. Det er en svært viktig bit av det.

Disse familiene er veldig ulike. De har ulike behov, helt fra det at barna kan få gå i barnehagen i nærmiljøet og på skolen nær hjemmet til de mest kompliserte medisinske oppfølgningene. Det er krevende for dem, og det er også krevende for det hjelpeapparatet som skal bistå dem. Derfor forstår jeg veldig godt det behovet som mange sier de har for en koordinatorfunksjon, om det nå skal være en person eller hva det skal være. I forrige stortingsperiode var det også kontakter inn mot Stortinget som viste at det var enkeltpersoner, altså foreldre, som sjøl hadde denne erfaringen, som laget programmer og faktisk solgte disse til andre foreldre med funksjonshemma barn, fordi de ikke fikk nødvendig hjelp i kommunen til å koordinere. De ble eksperter, og de solgte dette produktet til foreldre som følte seg så hjelpeløse og lite ivaretatt at de valgte å kjøpe en perm med et slikt opplegg. Det forteller litt om det store behovet som er.

Dette gjelder mange forskjellige områder. Jeg har hatt en del kontakt med Frambu, som jo er et senter for spesielle, sjeldne funksjonshemninger, altså de det bare er noen få tilfeller av, og der kunnskapen i de ulike lokal-samfunnene er liten. Det er på en måte umulig å forvente at alle skal kunne vite alt om disse tilfellene, så det trengs. Men noe av det de la svært stor vekt på da vi snakket med dem, var den store forskjellen fra kommune til kommune. De etterlyste flere rettigheter og likhet i dette arbeidet landet over. I tillegg til det var de selvfølgelig også opptatt av det som interpellanten var inne på, nemlig dette med saksbehandlingstid. Veldig mange opplever at de må anke og anke. Så får de til slutt gjennomslag. Men det er altså det med å ta disse familiene på alvor.

Jeg tror det også er behov for å ha en slags oppstrammer i hele apparatet, alt fra når det gjelder innvilging av pleiepengar, til tjenester. Det virker som systemet er litt gira på at man skal holde igjen mest mulig istedenfor å ha en holdning som sier at vår oppgave her er faktisk å gjøre livet til disse familiene og disse barna mest mulig likestilt med livet til dem som er funksjonsfriske, og det er vår jobb å sørge for at de får det som er tilgjengelig, ikke å begrense det mest mulig.

Det er også problemer knyttet til reglene for pleiepenge. Det er det gjort en del endringer i fra denne regjeringens side. Men det er klart at det er noen overganger her, f.eks. at når man passerer 18 år, faller retten bort. En del av disse barna, særlig de med det som heter – det er et så vanskelig ord at jeg nesten ikke greier å si det: progredierende sykdom, altså at man blir dårligere og dårligere og etter hvert dør – lever lenger nå enn de gjorde før, men de dør. En del av dem passerer nå 18 år. Da forandrer jo situasjonen til familien seg dramatisk økonomisk, men ikke i praksis. Det er noen slike knekkpunkter som vi er nødt til å se på. Det samme gjelder for overgangen til ungdomsskolen for noen, der skolefritidsordningen kanskje

ikke fungerer godt. Knyttet opp mot videregående opplæring fungerer kanskje heller ikke dette godt nok.

Denne regjeringen har også nå gjort noen endringer i arbeidsmiljøloven som gjør det mulig å bruke spesialturnus for en del av f.eks. brukerstyrt personlig assistent knyttet til behovet i disse familiene. Det har også gjort at denne ordningen kan være tilgjengelig for barn. Det tror jeg er utrolig viktig. Det er også utrolig viktig at man i den grad man greier det, begrenser antall personer som på en måte skal være involvert i det personlige livet – komme hjem og nesten delta i familielivet. Derfor er de endringene som nå er gjort i arbeidsmiljøloven, som gjør det mulig å ha slike spesialturnuser, veldig viktig.

Björg Tørresdal (KrF) [11:43:54]: Skolefritidstilbudet for større barn med funksjonshemming oppleves mange steder som mangelfullt. Opplæringsloven § 13–7 sier at kommunene skal gi et tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.–4. årstrinn og for barn med særskilte behov fra 1. til 7. trinn.

Tilbud om SFO for funksjonshemmede barn og ungdom er svært ulikt fra kommune til kommune. Det foreligger ingen lovregulert rett til SFO for barn som er ferdig på barneskolen. For mange funksjonshemmede er imidlertid behovet for SFO fortsatt like stort og like viktig når de går på ungdomsskolen eller videregående skole, som det er på barnetrinnet.

De kommunene som har økonomisk anledning til å gi et godt tilbud til barn og unge også etter 7. klasse, gjør det. De kommunene som har stramme økonomiske rammer, velger dette bort, siden de ikke er pålagt å gi et tilbud til denne gruppen. En del opplever at gode tilbud blir tatt fra dem i forbindelse med budsjettarbeidet i kommunen. Dette er en uholdbar situasjon. Det er en unødvendig krevende situasjon for foreldrene, og, viktigst av alt, det er en uholdbar situasjon for funksjonshemmede barn og ungdommer.

Jeg vil peke på tre forhold: For det første er mange foreldre til funksjonshemmede barn yrkesaktive. Familiene må sikres rett til tilsyn for barnet, med et omfang og en kvalitet som er forenlig med dagens karrieremønster. Dette er fordi mange av disse barna og ungdommene ikke er i stand til å gå hjem og klare seg alene etter skoletid, men krever tilsyn fra voksne. Det er ikke riktig at foreldrene tvinges til å jobbe redusert fordi situasjonen gjør det praktisk umulig for dem å kunne delta fullt ut i arbeidslivet. Situasjonen for aleneforsørgere med funksjonshemmede barn blir helt umulig. Kristelig Folkeparti er opptatt av å sikre foreldrene valgfrihet; mulighet til å kunne velge en kombinasjon av yrkesliv og arbeid i heimen. Dette gjelder også i høyeste grad for denne gruppen. Foreldre med funksjonshemmede barn har pekt på at en utvidet skolefritidsordning er avgjørende for at de skal kunne kombinere arbeid og familieliv. Det må vi ta alvorlig!

For det andre: Skolefritidsordningen er i utgangspunktet for de minste ungene – fra 1. til 4. klassetrinn. Samtidig med at foreldrebetalingen har økt de siste årene, har andelen 3.- og 4.-klassinger som benytter SFO, blitt lavere. Det betyr at barnegruppen i SFO er blitt yngre, og al-

dersforskjellen mellom de funksjonsfriske barna og de eldste barna med funksjonsnedsettelse blir enda større. Funksjonshemmede barn bør slippe å gå på SFO med elever fra 1. til 4. klasse når de selv er blitt ungdommer. Det blir en merbelastning for dem.

For de tredje: I opplæringsloven heter det:

«Skolefritidsordninga skal leggje til rette for leik, kultur- og fritidsaktivitetar med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hjå barna.

Skolefritidsordninga skal gi barna omsorg og tilsyn. Funksjonshemma barn skal givast gode utviklingsvilkår. Areal, både ute og inne, skal vere eigna for formålet.»

God nok voksendekning til å ivareta barns sikkerhet er ikke nok for funksjonshemmede barn og ungdom. De har tilsynsbehov langt utover det normale for alderen. Det bør være en bemanningsnorm som sikrer nok voksendekning og godt kvalifisert personell.

For familier med funksjonshemmede barn er ikke SFO et frivillig tilbud, slik det er for familier med barn uten funksjonshemninger. Behov for SFO er vedvarende for mange hele opplæringsløpet. Foreldre til barn med funksjonshemninger har ikke samme mulighet til å prioritere bort denne arenaen. Det betyr igjen at familier til funksjonshemmede barn har utgifter som øvrige familier kan prioritere bort.

Funksjonshemmede barn og ungdom må sikres rett til en sosial arena, der de opplever aksept, fellesskap og vennskap. SFO kan være en slik arena. Dette er barn som i liten grad har venner i nærmiljøet. Tilbudet må gjelde fra 1. klasse og ut videregående skole, og dekke behovet etter ordinær skoletid og hele dager i forbindelse med skolens ferier.

Jeg oppfordrer statsråden til å fokusere spesielt på SFO for funksjonshemmede barn, og spesielt å fokusere på kvalitet, redusert pris og at tilbudet i en eller annen form må gjelde hele skoleløpet.

Lisbeth Bøhler (V) [11:48:51]: Det er svært positivt at interpellanten Dāvøy fokuserer på familier med funksjonshemmede barn og deres hverdag. Disse familiene må oppleve at de får tilrettelagte tilbud i hverdagen, slik at tilværelsen går opp både økonomisk og tidsmessig.

De offentlige omsorgstjenestene skal gi trygghet når den enkelte blir rammet av sykdom eller funksjonssvikt. Samfunnet må legge til rette for at pårørende skal kunne yte best mulig omsorg. Samtidig er det viktig å være lydhør når familier melder behov for bistand fra det offentlige. I dag er det dessverre ofte slik at hjelpeapparatet kan virke både ugjennomtrengelig og ufølsomt.

For noen år siden hadde Rikstrykdeverket – tror jeg det var – en undersøkelse blant denne foreldregruppen, hvor halvparten svarte at kampen mot hjelpeapparatet var den største belastningen. Slik kan vi ikke ha det!

Venstre mener at de kommunale ordningene med avlastning, ferietilskudd og omsorgslønn ikke er gode nok for denne gruppen. Hjelpen monner ofte lite for den enkelte familie. Hvis omsorgsbehovet er så omfattende at en av foreldrene ser seg nødt til å slutte i lønnet arbeid, mister

vedkommende ikke bare lønn, men også mulighet for pensjonspoeng, feriepenger og øvrige rettigheter. Derfor var det med stor interesse jeg hørte statsråden nevne denne arbeidsgruppen som var nedsatt for å se nettopp på disse tingene vedrørende foreldre som er i en jobbsituasjon.

Dersom familien får en helgs avlastning, kan det ofte koste mer enn en måneds omsorgslønn. Det står ikke i noe rimelig forhold til hva innsatsen er verdt, og hva man sparer det offentlige for hvis alternativet hadde vært å kaste kortene og be samfunnet overta. For noen er *det* en løsning når barnet har nådd myndighetsalder, og det offentlige må stille opp med tilpasset bolig og et betydelig omsorgsansvar. Kanskje kunne mange ha orket å utsette dette hvis man hadde fått mer støtte og hjelp i en tidligere fase – før man ble utslitt.

Trygdekontorene oppleves også ofte å mangle kompetanse og god nok kunnskap om ulike funksjonshemninger til å fatte gode vedtak.

Ved siste stortingsvalg hadde Venstre fire hovedparoler. Den ene lød «Mer til dem som trenger det mest». Familier med funksjonshemmede barn er åpenbart i denne kategorien, og trenger økt støtte foran nye velferdsgoder til alle oss som har lønnet arbeid og klarer oss godt i hverdagen. Venstre er lokaldemokratiets parti framfor noe, men på dette området diskuterer vi om ikke staten må ta et større direkte ansvar.

Vi bør alle innrømme at vi, uansett regjering og uansett kommunestyrenes politiske farger, har kommet til kort overfor mange av dem dette gjelder. Venstre har for denne stortingsperioden forpliktet seg til å være med på en utvidelse av omsorgslønnsordningen for familier med funksjonshemmede familiemedlemmer, og er glad for at vi ikke er alene om det.

Helt konkret bør det i større grad være mulig å fatte gode vedtak for mer enn et halvt år om gangen. Dette er også nevnt av flere som har hatt ordet her i dag i denne saken. Mange opplever det å søke hvert halvår som belastende og utmattende. Man kunne i stedet kreve opplysningsplikt dersom forholdene endrer seg. Hvis et barn har Downs syndrom eller ryggmargsbrokk, går jo ikke det over!

Den store utfordringen i mange kommuner er at de er for små til å besitte nødvendig kompetanse og tilstrekkelig økonomi til å gi godt nok hjelpetilbud til ressurskrevende brukere. Interkommunalt samarbeid kan være en mulighet til å få til avlastningssentre som blir gode nok, har nok kompetanse og god nok økonomi til å drive langsiktig. Kortsiktige driftsavtaler gjør imidlertid at mange ikke tør satse.

Private avlastningstilbud foreldre imellom kan også gi gode løsninger, og det er viktig at det offentlige kan legge til rette for et slikt samarbeid.

Det handler om å ta imot, å møte, å se og å gå veien sammen med foreldre og barn i ofte ekstreme livssituasjoner. Hindre må i så måte brytes ned. Den enkelte familie må settes i fokus. Det må åpnes både for offentlige og frivillige og private løsninger, til beste for den enkelte.

S o l v e i g H o r n e hadde her overtatt presidentplassen.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [11:53:19]: Dette er en viktig interpellasjon som berører en god del familier, som hver dag møter en rekke utfordringer for å få hverdagen til å gå i hop.

Kommunene rundt omkring i landet vårt har svært varierende tilbud til disse familiene. Det finnes en rekke hjelpemidler, støtteordninger og avlastningstilbud. Ut fra de henvendelsene jeg får som medlem i arbeids- og sosialkomiteen, ser problemene ut til å være:

1. Det er vanskelig å sette seg inn i rettigheter og tilbud.
2. Det er slitsomt og utfordrende å finne rette instans for det enkelte tiltak.
3. Det tar altfor lang tid fra søknad om tiltak eller hjelpemiddel blir sendt til det faktisk blir igangsatt.
4. Det gis altfor ofte avslag, og en familie må gjennom flere runder med å klage inn vedtak, og imens går tiden.
5. Tiltak kan endres underveis i takt med kommunenes økonomi og prioriteringer.

Småbarnstiden kan være ganske så slitsom for noen og hver. Derfor må familier med funksjonshemmede barn få den hjelpen som er nødvendig. Dette er viktig for at foreldrene skal kunne stå i arbeid. Det er viktig for søsken for å unngå at den funksjonshemmede alltid blir sittende igjen med en følelse av at ting ikke blir slik det burde vært på grunn av meg. Da sier det seg selv at dette er viktig for den funksjonshemmede. Mest mulig normalt liv med mest mulig selvmestring må være vårt mål.

Like før jul fikk arbeids- og sosialkomiteen et brev fra en mamma med en funksjonshemmet datter på 22 år. Datteren hennes hadde et dagtilbud, noe som gjorde at mammaen kunne være i jobb. Datteren var en god del syk, og da måtte mammaen være hjemme for å passe sin datter. Her dukket det opp en problemstilling som jeg ikke hadde tenkt på. Man kan ikke være hjemme med sykt barn uten å få trekk i lønnen når ens barn er 22 år. Kommunen sparte svært mye penger på at mammaen selv stelte for sin datter, men mammaen måtte selv ta kostnaden ved trekk i lønn.

Vi har veldig mange gode tilbud for familier med funksjonshemmede barn. Det vi mangler, er å se på den enkelte familie isolert og gi et tilbud som er skreddersydd for den enkelte familie. Disse familiene fortjener å bruke sin energi på barnet framfor på byråkratiet.

Laila Dávøy (KrF) [11:56:25]: Jeg har lyst til å ta ke meddebattanter for gode innlegg og engasjement, og også statsråden for det bidraget hun har gitt. Når det gjelder statsrådets siste innlegg, er jeg særdeles glad for den helt klare holdningen til at det offentlige har et ansvar og må koordinere, og at statsråden sier at dette ønsker hun, og dette skal hun følge opp.

Jeg er enig i at dette med en individuell plan er svært avgjørende, men den må jo lages, den må følges opp, og det må skje i samarbeid med foreldrene. Den må også være meningsfylt, men dessverre ser vi at dette ikke fungerer godt nok. Nå hører jeg at det skal foretas en gjennomgang fra statsrådets side. Det blir spennende å følge dette arbeidet.

Når det så gjelder mitt forslag om en rådgiverstilling på sykehus, takker jeg statsråden for at hun så offensivt ønsker å se nærmere på dette. Jeg snakker egentlig ikke om hvor stort omfang en slik stilling skal ha – det vil jo være avhengig av størrelsen på institusjonen vi snakker om – men jeg tenker meg der det er fødeavdeling, og der det er barneavdeling. Jeg snakker om når foreldre får et funksjonshemmet barn, altså idet barnet fødes – litt før kanskje – eller i alle fall i overgangen til hjelpeapparatet i kommunene. Det er virkelig et sterkt behov, og man får ikke god nok informasjon. Jeg er bare opptatt av at tilbudet som sådant bør gis, enten man legger det til en stilling som allerede har, eller om man oppretter en ny. Det samme gjelder for så vidt for koordinatorstillingen i kommunene. Statsråden sier da at dette kan ikke Regjeringen vedta. Vel, det fungerer ikke i dag. Man har jo i forskrifter til f.eks. sykehjem vedtatt at det skal være en sykepleier på hvert sykehjem. Det er én måte å gjøre det på. Man kan også innføre en rettighet for en pasient eller et menneske som er funksjonshemmet, men denne retten kan bli vanskelig å få realisert hvis man ikke har sanksjoner. Det er mange rettigheter i dag, som rett til rehabilitering og annet, som vi også har diskusjoner om, som faktisk ikke blir realisert, selv om retten er lov-hjemlet.

Vi ser også at i de tilfeller der man av og til har sanksjoner, hjelper det ikke med sanksjoner for den som da ikke fikk rehabilitering, eller for den som ikke fikk en koordinert tjeneste. Jeg er altså ute etter at man på en eller annen måte kreativt i departementet, gjerne sammen med andre departement, finner en løsning som gjør at det faktisk gjennomføres, at det offentlige faktisk koordinerer, at de gjør den jobben som ikke gjøres i dag.

Jeg ser fram til statsrådets arbeid med dette, og hvis jeg på noen måte kan bruke min hjerne til å være kreativ, skal jeg gjerne gjøre det. Jeg vet at vi får diskusjoner om dette framover i forbindelse med omsorgsmeldingen.

Statsråd Sylvia Brustad [11:59:46]: Jeg vil også takke for en god debatt. Det virker som det er ganske brei enighet om at mye kan bli bedre på dette området. Jeg skal prøve å sørge for det jeg har ansvaret for. Det er ingen tvil om at det jeg har ansvaret for, er bl.a. alt som dreier seg om sosialtjenesteloven, unntatt økonomisk sosialhjelp.

Så er det en del andre ting som også er svært viktig, og som mange har vært inne på. Det skal jeg bringe videre til mine regjeringskollegaer som har ansvar for de forskjellige sakene.

La meg starte med å si, som interpellanten, representanten Nesvik og flere var inne på, at hele grunnlaget for hva vi måtte gjøre på dette området, er at alle mennesker selvfølgelig er like mye verdt. Det ligger i bunnen for alt sammen.

Til det som representanten Nesvik tok opp om en veileder for foreldrene, kan jeg opplyse om at det finnes et ganske godt faktahefte som er laget av Sosial- og helsedirektoratet som heter «Gode løsninger – hva er det?». Det er et ganske bra hefte, men det kan jo tyde på at det kanskje ikke er godt nok kjent. Da får vi prøve å bidra til at

det blir bedre kjent, men det svarer nok på en del av det representanten Nesvik var opptatt av.

Så til det som representanten Karin Andersen og flere var inne på. Det er klart at her er det veldig ulike behov. Det gjør at det å lage standardløsninger som man tror skal passe til alle, tror jeg ikke er løsningen. Men jeg føler heller ikke at noen i debatten har tatt til orde for det.

Representanten Tørresdal og flere var inne på SFO, hvilken viktig rolle SFO spiller. Det er jeg enig i. Jeg tror det er grunn til å se på kvaliteten på det tilbudet enkelte steder. Jeg tar med meg de signalene som Tørresdal kom med, hvorvidt SFO burde vare lenger for unger med ulike funksjonshemninger. Jeg skal bringe det videre til min kollega som har ansvaret på det området.

Så har flere vært inne på at mange opplever at det er kampen mot hjelpeapparatet som blir det verste. Da er det jo noe som er grunnleggende galt. Derfor er det også viktig at vi greier å få en helhetlig tilnærming til dette, på tvers av alle sektorer og på tvers av alle departementer. Det jobber Regjeringa med akkurat nå. Det gjelder også det spørsmålet som representanten her var inne på, om hvordan vi skal løse det når ungene blir større og er sjuke. Det er noe av det vi ser på i forbindelse med permisjonsordninger, at man har et økonomisk grunnlag slik at man har mulighet til å ta seg av ungen sin også når ungen blir litt større – hvis det er behov for det.

Til slutt det representanten Dåvøy tok opp om rådgivere og koordinatorene. Jeg tror vi er helt enige. Det gjelder bare å finne praktiske løsninger som fungerer i virkeligheten, enten det er i kommunene, i sjukehusene eller i andre instanser vi har. Det er det vi i fellesskap må jobbe videre med.

Presidenten: Interpellasjonsdebatten er dermed avsluttet.

S a k n r . 3

Referat

1. (113) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olemic Thommessen og Trine Skei Grande om omlegging av lisensinnbetaling til Norsk rikskringkasting (NRK) (Dokument nr. 8:31 (2006-2007))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
2. (114) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden, Trond Helleland, Øyvind Halleraker og Odd Einar Dørum om etablering av et frittstående vegtilsyn (Dokument nr. 8:30 (2006-2007))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.05.
